

Personer lagförda för brott

Slutlig statistik för 2012

Personer lagförda för brott

Persons convicted of offences

Sammanfattning

- År 2012 fattades 130 000 lagföringsbeslut, vilket är en minskning med 6 200 beslut eller 5 procent jämfört med 2011. Domsluten minskade med 3 procent till 71 100 domslut jämfört med 2011, åtalsunderlåtelseerna minskade med 10 procent till 21 800 beslut och strafföreläggandena minskade med 3 procent till 37 300 beslut jämfört med året innan.
- Av samtliga lagföringsbeslut avsåg 83 procent (108 000 beslut) män och 17 procent (21 700 beslut) kvinnor. Fördelningen har varit likartad de senaste tio åren.
- Antalet lagföringsbeslut har minskat i de flesta åldersgrupper. Minskningarna kvarstår även när man relaterar antalet lagföringsbeslut till medelfolkmängden. Den största minskningen har skett i åldersgruppen 15–17 år, en minskning med 1 890 färre lagföringsbeslut eller 16 procent jämfört med året innan. Det är framför allt påföljderna åtalsunderlåtelse och ungdomstjänst som har minskat för denna åldersgrupp.
- Samtliga typer av påföljder utdömda i domstol har minskat jämfört med 2011. Antalet domslut med huvudpåföljden fängelse minskade med 4 procent till 12 100 domslut år 2012, vilket är samma nivå som under mitten av 1970-talet.
- Den genomsnittliga strafftiden vid utdömda fängelsepåföljder 2012 var cirka 8,5 månader. Det är en liten minskning jämfört med 2011 då den utdömda strafftiden var 8,9 månader, men en ökning sedan 2003 då den utdömda strafftiden var exakt 8,0 månader.
- Antalet lagföringsbeslut gällande narkotikabrott ökar stadigt. År 2012 fattades 22 700 lagföringsbeslut gällande narkotikabrott, framför allt ringa narkotikabrott.
- Färre fängelsedomar gällande grovt narkotikabrott har lett till en förskjutning av straffmassan (totalt utdömd fängelsestid) för olika typer av brott över tid. År 2012 stod fängelsedomar gällande narkotikabrott för 14 procent av straffmassan, och tio år tidigare var straffmassan gällande narkotikabrott 24 procent.

Definitioner

Statistiken över lagförda personer redovisar antalet lagföringsbeslut som fattats under året.

Med lagföringsbeslut avses fällande dom i tingsrätt eller beslut av åklagare, såsom strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse, under ett kalenderår.

En och samma person kan lagföras på olika sätt och vid flera tillfällen under ett år. Ett lagföringsbeslut kan vidare innehålla beslut om flera brott och flera påföljder. I dessa fall redovisas huvudbrottet och huvudpåföljden. Utöver antalet beslut redovisas även antalet lagförda brott i en lagföring. För en mer detaljerad beskrivning av begreppen se *Statistikens innehåll*.

Inledning

Lagföringsstatistikens främsta ändamål är att belysa strukturen, omfattningen och utvecklingen av beslut om lagföringar för brott inom rättsväsendet, det vill säga domslut, strafförelägganden och åtalsunderlåtelse. Statistikens syfte är också att beskriva påföljdernas inriktning, omfattning och utveckling. Dessutom ger statistiken en bild av individerna som är föremål för lagföringsbeslutet, deras kön, ålder och tidigare belastning.

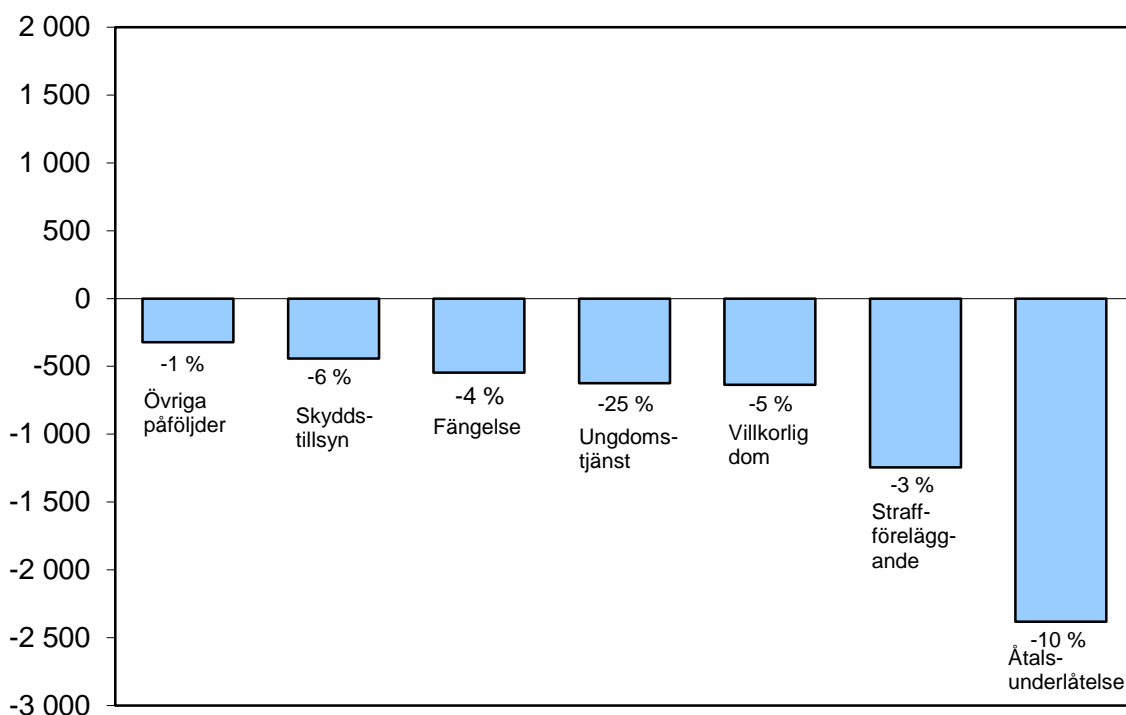
Lagföringsstatistiken beskriver – till skillnad från brottsstatistiken – de personer som befunnits *skyldiga* till brott under ett kalenderår. Enbart en del av alla händelser som anmäls till polisen som brott leder till åtal och slutligen till en fällande dom eller till annan typ av lagföringsbeslut. Antalet lagföringsbeslut är följaktligen färre än antalet anmälningar av brott. Lagföringsbeslut kan delas in i olika typer, dels fällande domar i domstolen (så kallade domslut), dels åklagarbeslut (strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse). Även ordningsbot, som utfärdas av polis eller tull, är en sorts lagföringsbeslut. Ordningsbot redovisas dock separat och ingår inte i den övriga statistiken över lagföringsbeslut. Lagföringsstatistiken redovisar endast beslut fattade mot fysiska personer. Därmed redovisas inte företagsbot riktad mot juridisk person i statistiken.

När du tolkar statistiken *tänk på att*

- ett lagföringsbeslut kan omfatta flera brott. Redovisningen av brott i *lagföringsbeslut* bygger på huvudbrottet i beslutet, det vill säga brottet med den strängaste påföljden i straffskalan. Det medför att lindrigare brott kan underskattas i förhållande till grövre brott i statistiken över lagföringsbeslut
- ny lagstiftning kan innebära förändringar av bestämmelsen för ett brott. Ändringar i lagstiftningen medför att man inte kan jämföra antalet lagföringsbeslut för ett visst brott med tidigare år utan att beakta eventuella förändringar i lagstiftningen
- utvecklingen av antalet lagföringsbeslut följer ofta utvecklingen av antalet uppklarade brott och att antalet lagföringsbeslut rörande vissa brott, som trafikbrott och narkotikabrott, till stor del återspeglar polisens och åklagarnas insatser på området
- en och samma person inräknas i statistiken för varje enskilt lagföringsbeslut, till skillnad från statistiken över misstänkta personer där en person endast inräknas en gång per brottstyp
- i lagföringsstatistiken räknas åldern vid lagföringsbeslutet, till skillnad från statistiken över misstänkta personer där den misstänkta personens ålder räknas utifrån när personen begick brottet
- statistiken över *lagförda brott* avser de brott för vilka en enskild person befunnits skyldig, vilket närmast motsvaras av brottsdeltaganden i statistiken över misstänkta personer
- om flera personer har befunnits skyldiga till samma gärning kommer brottet att redovisas en gång för varje person som lagförts för handlingen
- en gärning kan således resultera i flera brott i lagföringsstatistiken samtidigt som den enbart redovisats som ett brott i anmälningssstatistiken. Det är därför olämpligt att göra direkta jämförelser mellan antalet brott i anmälningssstatistiken och antalet lagförda brott i lagföringsstatistiken.

Utvecklingen av antalet lagföringsbeslut

Figur 4.1. Förändringar i antalet lagföringsbeslut mellan åren 2011 och 2012.

År 2012 fattades 130 000¹ lagföringsbeslut i Sverige. Mer än hälften av lagföringsbesluten (71 100 beslut) avsåg domslut i tingsrätten, medan resterande 59 000 lagföringsbeslut fattades genom ett så kallat åklagarbeslut (strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse).

Under den senaste tioårsperioden har antalet lagföringsbeslut ökat med 16 400 beslut eller 14 procent. Det är framför allt antalet domslut och åtalsunderlåtelse som har ökat med 13 500 respektive 3 920 beslut eller 23 respektive 22 procent. Antalet strafförelägganden har i stället minskat under denna tioårsperiod med 1 010 beslut eller 3 procent.

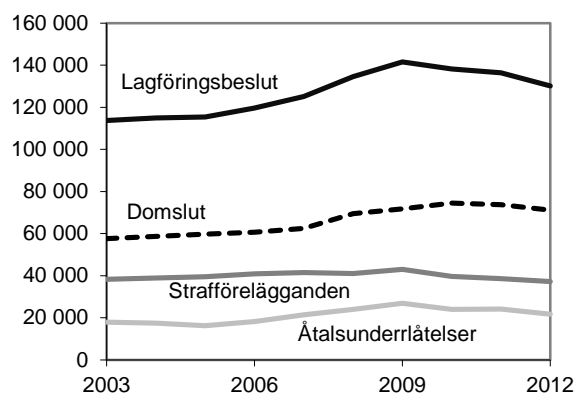
Sedan 2011 uppvisar dock samtliga lagföringstyper minskningar. Åtalsunderlåtelse minskade med 2 380 beslut eller 10 procent mellan åren 2011 och 2012 och ligger därmed på ungefär samma nivå som fem år tidigare (2007). Nästan två tredjedelar av minskningen avsåg åtalsunderlåtelse som meddelats för att den misstänkte även hade begått andra brott och det utöver påföljden för dessa brott inte krävdes ytterligare påföljd för det aktuella brottet. Framför allt rörde det sig om en minskning av åtalsunderlåtelse för olika typer av trafikbrott. Även åtalsunderlåtelse som riktar sig mot unga lagöverträdare minskade kraftigt i antal 2012. Åtalsunderlåtelse kan enligt lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) 17§ meddelas om den unge på annat sätt kan få vård eller hjälp. Minskningen av denna typ av åtalsunderlåtelse var störst för brotten snatteri och urkundsförfalskning.

För domslut och strafförelägganden har minskningen varit 3 procent vardera sedan föregående år, vilket motsvarar en minskning med 2 570 respektive 1 250 beslut. Domstolsbesluten minskade mest jämfört med året innan för brott mot trafikförordningen (minskning med 1 040 domslut eller 12 procent) samt för

¹ Talen över antalet lagföringar redovisas avrundade efter principen om tre informationsgivande siffror. Detta kan exemplifieras med följande fall: 130 134 lagföringar blir 130 000, 1 564 lagföringar blir 1 560 och 373 lagföringar blir 373.

misshandelsbrott² (inklusive grov och synnerligen grov misshandel), en minskning med 977 domslut eller 11 procent. När det gäller strafförelägganden var det framför allt rattfylleribrott (inklusive grovt rattfylleri) som minskade med 983 beslut eller 17 procent. Även för brotten snatteri och olovlig körning minskade antalet strafförelägganden kraftigt med 534 respektive 529 beslut eller 10 procent i vardera fallet.

Figur 4.2. Antal lagföringsbeslut fördelat på lagföringstyp, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Samtliga lagföringsbeslut	130 000	
	-6 200	(-5 %)
Domslut	71 100	
	-2 570	(-3 %)
Strafförelägganden	37 300	
	-1 250	(-3 %)
Åtalsunderlåtelseer	21 800	
	-2 380	(-10 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

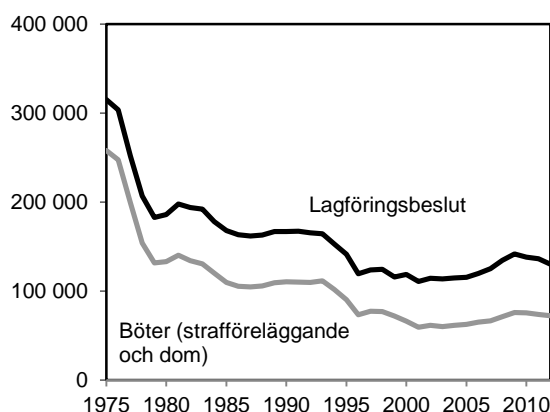
Samtliga lagföringsbeslut	130 000	
	+16 400	(+14 %)
Domslut	71 100	
	+13 500	(+23 %)
Strafförelägganden	37 300	
	-1 010	(-3 %)
Åtalsunderlåtelseer	21 800	
	+3 920	(+22 %)

I ett längre perspektiv, sedan år 1975, har antalet lagföringsbeslut mer än halverats. En större del av minskningen inträffade redan i slutet av 1970-talet när fylleri avkriminaliserades. Under den efterföljande perioden, fram till mitten av 1990-talet, kom utvecklingen för både domstols- och åklagarbeslut att karakteriseras av en svagare, men kontinuerlig, minskning av antalet lagföringsbeslut. Framför allt minskade antalet strafförelägganden. Det förklaras delvis av att det för allt fler brott, särskilt brott mot trafikförfattningar och smuglingsbrott, infördes en möjlighet att förelägga ordningsbot. En del av minskningen, i synnerhet nedgången åren 1994–1996, kan sannolikt förklaras av en motsvarande minskning av antalet uppklarade brott dessa år.

² I den löpande texten anges enbart normalgraden av brottet eftersom ringa misshandel anges i samma paragraf som normalgraden. Brotts avseende ringa misshandel är därmed inkluderad i beräkningen.

I mitten av 1990-talet stabiliserades lagföringarna på en relativt konstant nivå, för att mellan åren 2005 fram till 2009 öka i antal. Sedan 2009 minskar åter antalet lagföringsbeslut. Till exempel ligger nu strafföreläggandena på den lägsta nivån (37 300 beslut under 2012) som uppmäts under hela perioden 1975–2012. Det motsvarar en minskning med 162 000 beslut eller 81 procent sedan 1975. En mer grundlig genomgång av brottsutvecklingen fram till och med 2011 vad gäller olika typer av lagföringar finns i rapporten *Brottsutvecklingen i Sverige 2008–2011*³.

Figur 4.3. Antal lagföringsbeslut, åren 1975–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Samtliga lagföringsbeslut 130 000
-6 200 (-5 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Samtliga lagföringsbeslut 130 000
+16 400 (+14 %)

Brottsstrukturen

Om man ser till huvudbrotten i lagföringsbesluten framgår att den största antalsmässiga minskningen under 2012 jämfört med 2011 avsåg lagföringar om brott mot *trafikbrottslagen* och *trafikförordningen* samt lagföringar som rörde *misshandelsbrott* respektive *snatteri*.

Den främsta orsaken till nedgången av antalet lagföringsbeslut gällande *trafikbrottslagen* berodde på en kraftig minskning av antalet lagföringar för *rattfylleri* (inklusive *grovt rattfylleri*). Framför allt minskade antalet strafförelägganden (1 290 beslut eller 11 procent) som avsåg trafikbrott, jämfört med 2011. Lagföringsbeslut gällande brott mot *trafikförordningen* minskade med totalt 795 beslut eller 5 procent jämfört med året innan. Antalet lagföringsbeslut gällande *misshandel*⁴ (inklusive *grov* och *synnerligen grov misshandel*) har minskat kraftigt sedan 2011. Framför allt är det antalet domslut som har minskat med 977 beslut eller 11 procent. Lagföringsbesluten gällande *snatteri* minskade med totalt 723 beslut eller 5 procent jämfört med 2011.

Den största antalsmässiga ökningen jämfört med 2011 skedde för brott mot *narkotikastrafflagen* och *smugglingslagen*. För narkotikabrotten var det framför allt lagföringsbeslut gällande *ringa narkotikabrott* som ökade med 1 400 beslut eller 8 procent jämfört med 2011. Ökningen var störst för domsluten (917

³ Brå-rapport 2012:13.

⁴ I den löpande texten anges enbart normalgraden av brottet eftersom ringa misshandel anges i samma paragraf som normalgraden. Brottsavseende ringa misshandel är därmed inkluderade i beräkningen.

beslut eller 14 procent). Bland smugglingsbrotten låg *ringa narkotikasmuggling* bakom den största delen av ökningen med 499 beslut (en ökning med 100 procent). Framför allt ökade här antalet strafförelägganden (446 beslut eller 92 procent).

Om man jämför brottsstrukturen (huvudbrott) för lagföringar 2003 och 2012 framgår att andelen narkotikabrott har ökat kraftigt samtidigt som andelen tillgreppsbrott och trafikbrott har minskat (se figur 4.4 och 4.5).

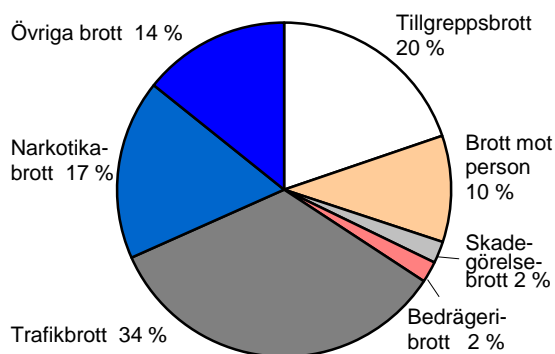
Brott mot person (3–7 kap. BrB) omfattade 10 procent av samtliga huvudbrott 2012, vilket är samma andel som 2003. Denna kategori domineras av misshandelsbrott (inklusive grov och synnerligen grov misshandel), som omfattade 62 procent av alla lagföringsbeslut i kategorin *brott mot person* under året.

Tillgreppsbrott (8 kap. BrB) som är en vanlig brottskategori utgjorde 20 procent av lagföringsbesluten 2012. År 2003 stod tillgreppsbrotten för 22 procent av samtliga huvudbrott. Andelen lagföringsbeslut gällande tillgreppsbrott har varierat mellan 23 och 20 procent under den senaste tioårsperioden. Snatteri stod för 58 procent av samtliga tillgreppsbrott sett till huvudbrottet 2012, vilket kan jämföras med 54 procent 2003.

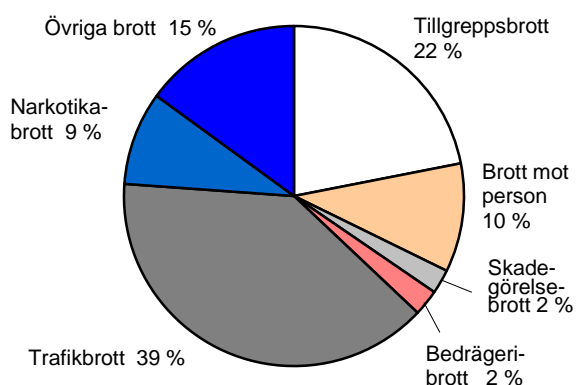
Trafikbrott (TBL 1951:649, samt övriga specialstraffrättsliga trafikbrott) är, sett till huvudbrotten, den enskilt vanligaste brottskategorin i samband med lagföringar. År 2012 avsåg 34 procent av samtliga lagföringsbeslut brott mot olika vägtrafikförfattningar, vilket kan jämföras med 39 procent 2003. Bland dessa är brott mot trafikbrottslagen den största kategorin (60 procent). Brott mot trafikbrottslagen domineras av olovlig körning, rattfylleri och grovt rattfylleri. Trafikbrottens andel av lagföringarna har totalt sett minskat jämfört med 2003. Minskningen under den senaste tioårsperioden rör främst brott mot övriga trafikförfattningar, och fördelningen inom kategorin har således förändrats så att andelen brott mot trafikbrottslagen har ökat något över tid, medan andelen brott mot övriga vägtrafikförfattningar har minskat. Den minskade andelen övriga vägtrafikbrott är delvis en följd av att flera sådana brott än tidigare lagförs genom föreläggande om ordningsbot.

Narkotikabrott (NSL 1968:64) omfattade 17 procent av alla huvudbrott 2012. Ringa narkotikabrott var vanligast och utgjorde 88 procent av alla narkotikabrott. År 2003 utgjorde de ringa narkotikabrotten 70 procent av samtliga narkotikabrott. Narkotikabrott är liksom trafikbrott ett typiskt spaningsbrott, som i stor utsträckning påverkas av polisens resurser och prioriteringar. Narkotikabrottens andel har ökat kraftigt jämfört med 2003 då de utgjorde 9 procent av lagföringsbesluten.

Figur 4.4. Andel (procent) lagföringsbeslut för brott efter huvudbrott, år 2012 (totalt 130 000 personer).

Figur 4.5. Andel (procent) lagföringsbeslut för brott efter huvudbrott, år 2003 (totalt 114 000 personer).

Antalet lagföringsbeslut gällande brott mot *narkotikastrafflagen* (huvudbrott) har ökat med 124 procent under perioden 2003–2012, det motsvarar en ökning med 12 600 beslut. Ökningen har följt en tydlig trend under hela tioårsperioden. Denna förändring förklarar även den kraftiga andelsökning vad gäller narkotikabrott i förhållande till andra brottskategorier som har skett mellan åren 2003 och 2012. Även lagföringsbesluten avseende *brott mot allmän ordning* och *sexualbrott* har ökat kraftigt under de senaste tio åren med 71 respektive 66 procent. Eftersom det för dessa brottskategorier handlar om betydligt färre brott (en ökning med totalt 711 beslut) har denna förändring inte påverkat andelsfördelningen jämfört med 2003.

Tabell 1. Lagföringsbeslut (huvudbrott), förändring mellan åren 2003 och 2012, redovisat på ett urval av brottsbalkens kapitel och de mest använda specialstraffrättsliga författningarna (kapitel 7, 18, 19, 21 och 22 i brottsbalken som motsvarar mycket få lagföringsbeslut redovisas ej.)

Lagrum		Antal lagföringsbeslut		Förändring jämfört med 2003	
		2003	2012	Antal	Procent
NSL 1968:64	Narkotikastrafflag	10 106	22 672	12 566	124
2012:238	Trafikförordning	10 892	14 723	3 831	35
BrB 8 kap.	Tillgreppsbrott	24 933	25 728	795	3
BrB 4 kap.	Brott mot frihet och frid	2 838	3 431	593	21
BrB 3 kap.	Brott mot liv och hälsa	8 120	8 703	583	7
1988:254	Lag om förbud betr. knivar m.m.	1 508	2 084	576	38
BrB 6 kap.	Sexualbrott	731	1 217	486	66
BrB 11 kap.	Brott mot borgenärer m.m.	995	1 468	473	48
BrB 17 kap.	Brott mot allmän verksamhet	3 336	3 797	461	14
TBL 1951:649	Trafikbrottslag	26 338	26 719	381	1
BrB 16 kap.	Brott mot allmän ordning	315	540	225	71
BrB 12 kap.	Skadegörelsebrott	2 628	2 749	121	5
2000:1225	Lag om straff för smuggling	2 763	2 794	31	1
1996:67	Vapenlag/-förordning	810	838	28	3
BrB 20 kap.	Tjänstefel m.m.	23	16	- 7	- 30
BrB 15 kap.	Mened, falskt åtal m.m.	893	883	- 10	- 1
BrB 5 kap.	Ärekränkning	51	39	- 12	- 24
BrB 13 kap.	Allmänfarliga brott	227	194	- 33	- 15
SBL 1971:69	Skattebrottslag	477	435	- 42	- 9
BrB 14 kap.	Förfalskningsbrott	908	834	- 74	- 8
BrB 9 kap.	Bedrägeri och annan oredlighet	2 828	2 667	- 161	- 6
MB 1998:808	Miljöbalk	412	202	- 210	- 51
AL 2010:1622 resp. 1996:612	Alkohollag	848	505	- 343	- 40
BrB 10 kap.	Förskingring, annan trolöshet och mutbrott	1 076	685	- 391	- 36
2001:558 och 2001:650	Lag/förordning om vägtrafikregister	1 224	635	- 589	- 48
2002:574 och 2009:211 resp. 2002:925	Fordonslag/ -förordning	1 994	865	-1 129	- 57
	SAMTLIGA BROTT	113 752	130 134	16 382	14
	Övriga brott ej redovisade i tabellen ovan	6 478	4 711	-1 767	- 27

Utvecklingen av antalet lagföringsbeslut avseende våldsbrott, hot m.m.

För att förstå statistiken över lagföringsbeslut (huvudbrott) för olika typer av brott bör man tänka på att för vissa statistiskt sett små brottskategorier kan antalsmässigt små variationer resultera i stora procentuella förändringar. Det är därmed helt normalt att utvecklingen i vissa fall visar på relativt kraftiga årliga variationer.

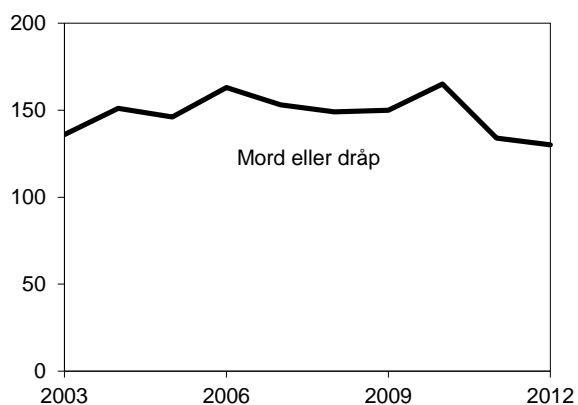
Mord eller dråp

År 2012 fattades 130 domslut gällande *mord* eller *dråp* (inkluderar försök, förberedelse och stämpling till brott) som huvudbrott. Det är en lägre nivå jämfört med 2011 då 134 domslut avsåg mord eller dråp. Jämfört med 2003 har antalet lagföringsbeslut avseende mord eller dråp minskat med 6 beslut eller 4 procent.

Lagföringsbesluten gällande mord eller dråp har varierat mellan 130 och 165 beslut sedan 2003. En mer grundlig genomgång av antalet fall av dödligt våld finns i publikationen *Konstaterade fall av dödligt våld*⁵.

⁵ Publikationen finns till nedladdning på Brås hemsida www.bra.se.

Figur 4.6. Antal lagföringsbeslut med mord eller dråp som huvudbrott, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Mord eller dråp	130
	-4 (-3 %)

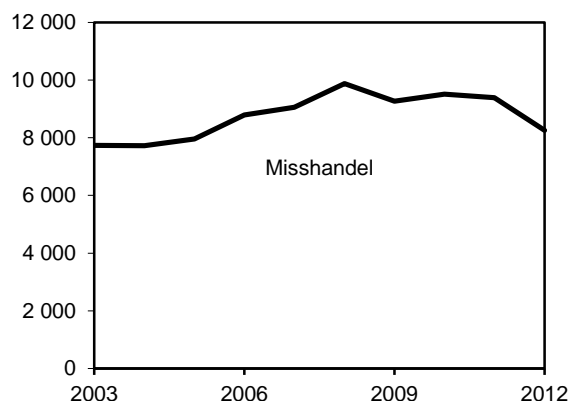
År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Mord eller dråp	130
	-6 (-4 %)

Misshandel

Bland lagföringsbesluten gällande våldsbrott utgör *misshandel*⁶ (inklusive *grov misshandel* och *synnerligen grov misshandel*) den största brottskategorin. År 2012 fattades 8 250 lagföringsbeslut med misshandel som huvudbrott, vilket är en minskning med 1 140 beslut eller 12 procent jämfört med föregående år. Jämfört med 2003 har antalet lagföringsbeslut avseende misshandel ökat något. Under åren 2004–2008 ökade antalet lagföringsbeslut gällande misshandel kontinuerligt. Sedan har dock utvecklingen med undantag för något år präglats av en minskning av antalet beslut.

Figur 4.7. Antal lagföringsbeslut med misshandel som huvudbrott, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Misshandel	8 250
	-1 140 (-12 %)

⁶ I den löpande texten anges enbart normalgraden av brottet eftersom ringa misshandel anges i samma paragraf som normalgraden. Brott avseende ringa misshandel är därmed inkluderade i beräkningen.

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Misshandel	8 250
	+517 (+7 %)

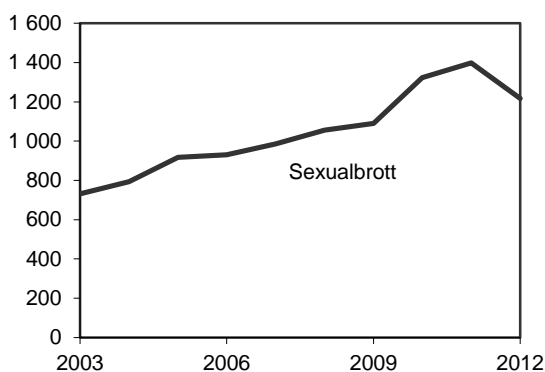
Gärningar som misshandel, olaga hot, ofredande med mera, kan när de utgjort ett led i en upprepad kränkning, rubriceras som grov kvinnofridskränkning eller grov fridskränkning. År 2012 fattades 221 respektive 128 lagföringsbeslut med grov kvinnofridskränkning eller grov fridskränkning som huvudbrott. Antalet lagföringar för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning minskade med 40 respektive 22 beslut mellan åren 2011 och 2012. I båda fallen innebar det en minskning med 15 procent jämfört med året innan. Jämfört med 2003 har antalet lagföringsbeslut avseende grov fridskränkning ökat med 106 procent eller 66 beslut. Antalet beslut gällande grov kvinnofridskränkning låg i princip på samma nivå 2012 som 2003.

Våldtäkt och andra sexualbrott

År 2012 fattades 1 220 lagföringsbeslut gällande sexualbrott, vilket motsvarar en minskning med 13 procent eller 181 beslut jämfört med 2011. Framför allt minskade lagföringar gällande *Köp av sexuell tjänst* med 29 procent eller 131 beslut. Köp av sexuell tjänst är att betrakta som ett spaningsbrott, och det är därför inte ovanligt att lagföringsstatistiken påverkas av variationer i polisens prioriteringar gällande insatser och spaningsuppdrag.

På tio år (2003–2012) har antalet lagföringsbeslut för olika typer av sexualbrott ökat med 66 procent, vilket motsvarar en antalsökning med 486 beslut. Utvecklingen av lagföringar gällande sexualbrott under den senaste tioårsperioden ska ses mot bakgrund av den nya sexualbrottslagstiftning som trädde i kraft 2005.

Figur 4.8. Antal lagföringsbeslut med sexualbrott som huvudbrott, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Sexualbrott	1 220
	-181 (-13 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

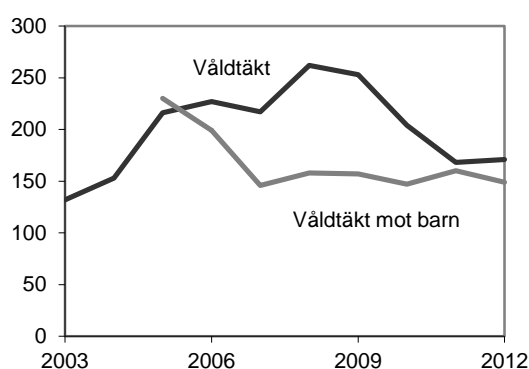
Sexualbrott	1 220
	+486 (+66 %)

Av de 1 220 lagföringsbesluten gällande sexualbrott 2012 avsåg 171 *våldtäkt* (inklusive *grov våldtäkt*), som huvudbrott. Det är i princip samma nivå som föregående år. Under 2003–2012 har antalet lagföringsbeslut gällande våldtäkt som huvudbrott ökat med 30 procent.

År 2012 fattades 149 lagföringsbeslut för våldtäkt mot barn (inklusive grov våldtäkt mot barn). Det är en minskning med 11 beslut eller 7 procent jämfört med föregående år.

Ökningen av antalet lagföringsbeslut gällande våldtäkt under perioden (2005–2008) kan delvis förklaras av den nya sexualbrottslagstiftningen som trädde i kraft den 1 april 2005. Lagändringen innebar bland annat en utvidgning av bestämmelsen för våldtäkt, och därigenom har en del gärningar som tidigare rubricerades som sexuellt utnyttjande kommit att bedömas som våldtäkt. Med den nya lagstiftningen tillkom även en särskild bestämmelse för våldtäkt mot barn (4 §), dessa gärningar ingick tidigare i begreppet våldtäkt. Sammantaget försvårar dessa förändringar jämförelser över tid av antalet lagföringar när det gäller våldtäkter.

Figur 4.9. Antal lagföringsbeslut med våldtäkt respektive våldtäkt mot barn som huvudbrott, åren 2003–2012 respektive åren 2005–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Våldtäkt	171
	+3 (+2 %)
Våldtäkt mot barn	149
	-11 (-7 %)

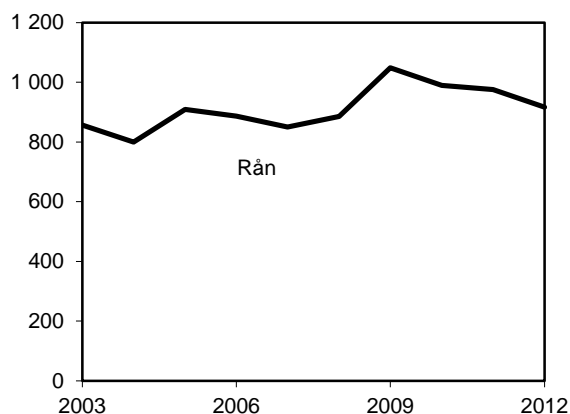
År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Våldtäkt	171
	+39 (+30 %)

Rån

År 2012 fattades 917 lagföringsbeslut gällande rån (inklusive grovt rån), vilket är en minskning med 6 procent eller 59 beslut jämfört med 2011. Jämfört med 2003 har lagföringarna avseende rån ökat något (7 procent eller 60 beslut). Utvecklingen av lagföringsbeslut för rån har dock varierat under tioårsperioden, och 2012 års notering ligger ännu under toppnoteringen från 2009 (1 049 beslut).

Figur 4.10. Antal lagföringsbeslut med rån som huvudbrott, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Rån 917
-59 (-6 %)

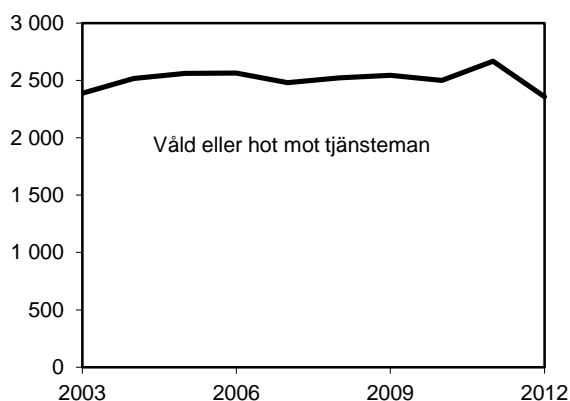
År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Rån 917
+60 (+7 %)

Våld eller hot mot tjänsteman

År 2012 uppgick antalet lagföringsbeslut för *våld eller hot mot tjänsteman* till 2 360 beslut. Jämfört med 2011 motsvarar det en minskning med 309 beslut eller 12 procent. Efter en tillfällig ökning av antalet lagföringsbeslut 2011 låg besluten 2012 åter på samma nivå som 2003. Under perioden 2003–2010 var den genomsnittliga nivån 2 510 lagföringar per år.

Figur 4.11. Antal lagföringsbeslut med våld eller hot mot tjänsteman som huvudbrott, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Våld eller hot mot tjänsteman 2 360
-309 (-12 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Våld eller hot mot tjänsteman 2 360
-30 (-1 %)

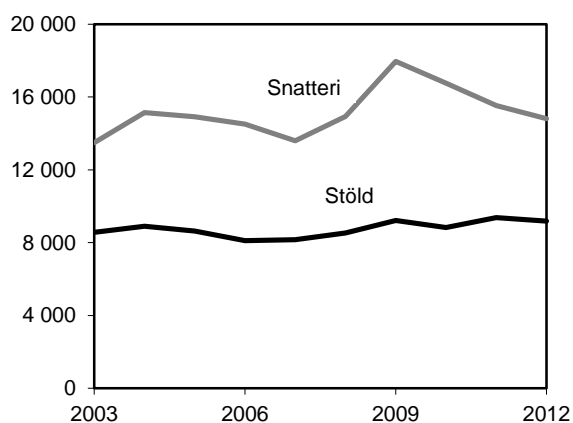
Utvecklingen av antalet lagföringsbeslut avseende stöld och andra tillgrepsbrott

Under 2012 fattades 25 700 lagföringsbeslut gällande *stöld och andra tillgrepsbrott*, vilket är en minskning med 1 060 beslut eller 4 procent jämfört med 2011. År 2003 fattades 24 900 lagföringsbeslut gällande *stöld och andra tillgrepsbrott*. Den kraftigaste ökningen av antalet lagföringsbeslut skedde mellan åren 2007 och 2009, därefter har antalet lagföringsbeslut minskat fram till 2012 års nivå.

Stöld och snatteri

Utvecklingen skiljer sig åt mellan olika typer av tillgrepsbrott. År 2012 fattades 9 190 lagföringsbeslut för *stöld* (inklusive *grov stöld*) och 14 800 lagföringsbeslut för *snatteri*. Jämfört med 2011 har lagföringsbesluten för stöld minskat med 2 procent. Lagföringsbesluten för snatteri minskade med 5 procent. Mest minskade antalet lagföringsbeslut i den åldersgrupp där gärningspersonen var 15–17 år. Jämfört med 2003 har lagföringsbesluten både vad gäller snatteri och stöld ökat med 1 317 respektive 620 beslut eller 10 respektive 7 procent. Trenden gällande lagföringsbeslut för stöld har varit jämn under hela tioårsperioden, för snatteri har dock variationen varit stor.

Figur 4.12. Antal lagföringsbeslut med stöld eller snatteri som huvudbrott, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Stöld	9 190
	-185 (-2 %)
Snatteri	14 800
	-723 (-5 %)

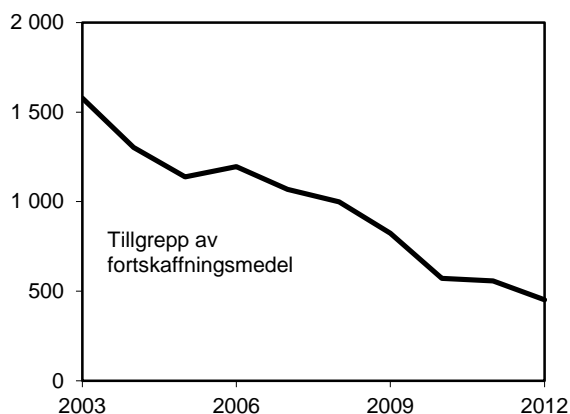
År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Stöld	9 190
	+620 (+7%)
Snatteri	14 800
	+1 320 (+10 %)

Tillgrepp av fortskaffningsmedel

En kontinuerlig nedgång över tid kan konstateras i antalet lagföringsbeslut gällande *tillgrepp av fortskaffningsmedel*. Antalet lagföringar med tillgrepp av fortskaffningsmedel som huvudbrott uppgick 2012 till 451 beslut. Jämfört med föregående år har antalet lagföringsbeslut för tillgrepp av fortskaffningsmedel minskat med 107 beslut eller 19 procent, vilket faller inom mönstret för de tio senaste årens utveckling. Jämfört med 2003 har antalet lagföringsbeslut minskat med 1 127 beslut eller 71 procent.

Figur 4.13. Antal lagföringsbeslut med tillgrepp av fortskaffningsmedel som huvudbrott, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Tillgrepp av fortskaffningsmedel 451
-107 (-19 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

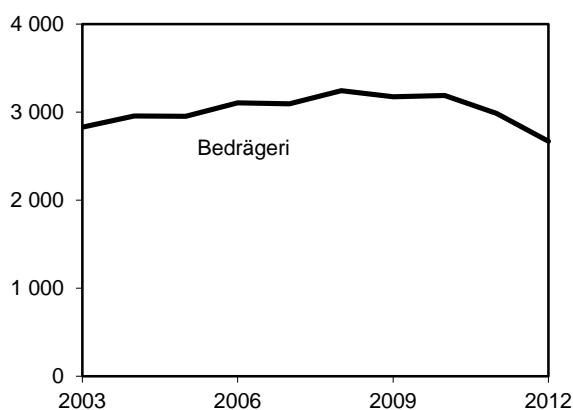
Tillgrepp av fortskaffningsmedel 451
-1 130 (-71 %)

Utvecklingen av lagföringsbeslut avseende övriga brott

Bedrägeribrott

År 2012 fattades 2 670 lagföringsbeslut gällande *bedrägeribrott* av olika slag (9 kap. BrB), vilket är 317 beslut färre än föregående år. Det motsvarar en minskning med 11 procent sedan 2011. Under perioden 2003–2010 var trenden svagt ökande. Sedan 2010 har antalet lagföringsbeslut i stället minskat under två år i följd. Totalt sett har antalet lagföringsbeslut för olika former av bedrägeribrott som huvudbrott minskat med 161 beslut eller 6 procent sedan 2003.

Figur 4.14. Antal lagföringsbeslut med bedrägeri som huvudbrott, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Bedrägeribrott 2 670
-317 (-11 %)

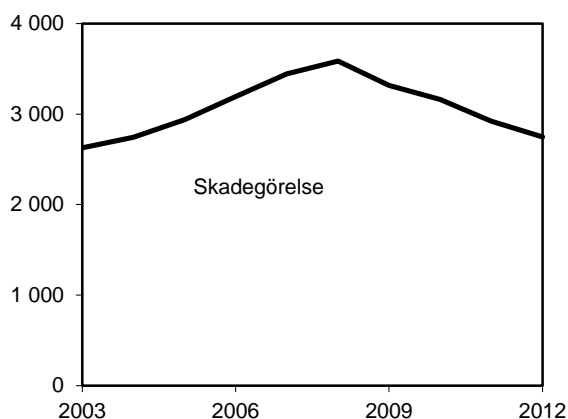
År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Bedrägeribrott 2 670
-161 (-6 %)

Skadegörelsebrott

År 2012 uppgick antalet lagföringsbeslut med *skadegörelse* som huvudbrott till 2 750 beslut, vilket är en minskning med 170 beslut eller 6 procent jämfört med föregående år. Antalet lagföringsbeslut där skadegörelse är huvudbrott har under tioårsperioden 2003–2012 ökat med 121 beslut eller 5 procent. Mellan åren 2003 och 2008 var trenden tydligt uppåtgående, de senaste fyra åren har antalet lagföringsbeslut dock minskat.

Figur 4.15. Antal lagföringsbeslut med skadegörelse som huvudbrott, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Skadegörelse	2 750
	-170 (-6 %)

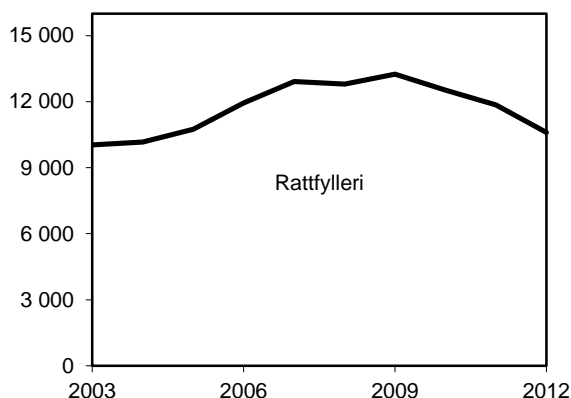
År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Skadegörelse	2 750
	+121 (+5 %)

Rattfylleri

År 2012 uppgick antalet lagföringsbeslut med *rattfylleri* eller *grovt rattfylleri* (exklusive rattfylleri under påverkan av narkotika) som huvudbrott till 10 600 beslut. Det motsvarar en minskning med 1 260 beslut eller 11 procent jämfört med föregående år. Om man ser till hela den senaste tioårsperioden har antalet lagföringar ökat med 564 beslut eller 6 procent jämfört med 2003. Antalet lagföringsbeslut gällande rattfylleri eller grovt rattfylleri följde under åren 2003–2009 en uppåtgående trend. Sedan 2009 har dock antalet lagföringsbeslut gällande rattfylleri minskat under tre år i följd. Utvecklingen av antalet lagföringsbeslut rörande trafikbrott, till exempel rattfylleri, återspeglar till stor del polisens insatser på trafikområdet.

Figur 4.16. Antal lagföringsbeslut med rattfylleri (inkl. grovt rattfylleri) som huvudbrott, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Rattfylleri	10 600
	-1 260 (-11 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

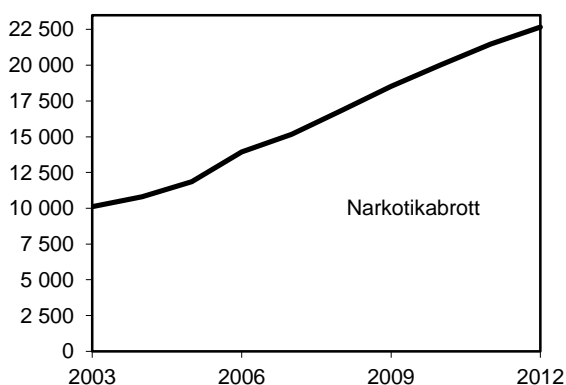
Rattfylleri	10 600
	+564 (+6 %)

Narkotikabrott

År 2012 fattades 22 700 lagföringsbeslut för *brott mot narkotikastrafflagen* som huvudbrott. Det är en ökning med 6 procent eller 1 190 beslut jämfört med året innan. Hela denna ökning kan förklaras av att antalet beslut gällande ringa narkotikabrott ökade med 1 400 beslut eller 8 procent mellan åren 2011 och 2012. Sedan år 2003 har antalet lagföringsbeslut för brott mot narkotikastrafflagen mer än fördubblats, och trenden har varit tydligt uppåtgående. Det är framför allt lagföringsbeslut rörande ringa narkotikabrott som har ökat med 182 procent eller 12 900 beslut på tio år.

Antalet narkotikalagföringar kan till stor del förklaras av förändringar i myndigheters resurser och prioriteringar.

Figur 4.17. Antal lagföringsbeslut med narkotikabrott som huvudbrott, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Narkotikabrott	22 700
	+1 190 (+6 %)

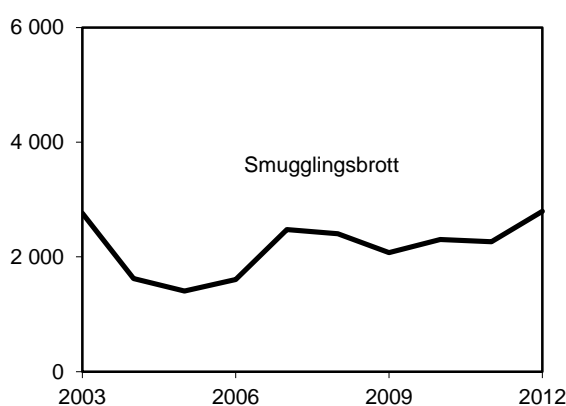
År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Narkotikabrott	22 700
	+12 600 (+124 %)

Smugglingsbrott

Under 2012 fattades 2 790 lagföringsbeslut för *brott mot lagen om straff för smuggling*, vilket är en ökning med 528 beslut eller 23 procent jämfört med föregående år. Antalet lagföringsbeslut med smuggling som huvudbrott låg 2012 på i princip samma nivå som 2003. Tullverksåklagare har möjlighet att antingen utfärda ordningsbots- eller strafförelägganden för ringa tull- och smugglingsbrott. Praxis för användandet av ordningsbot respektive strafförelägganden har dock skiftat över tid. Eftersom ordningsbotsförelägganden redovisas separat och inte ingår i begreppet lagföringsbeslut har dessa praxisändringar även påverkat lagföringsstatistiken. Åren 2003–2004 sjönk antalet lagföringsbeslut gällande smugglingsbrott kraftigt, delvis till följd av att man i större utsträckning än tidigare utfärdade ordningsbot. Den kraftiga ökningen mellan åren 2006 och 2007 berodde framför allt på en ökning av antalet lagföringar gällande *ringa smuggling* och *ringa narkotikasmuggling*. Ökningen som skedde mellan åren 2011 och 2012 berodde även den till stor del på att antalet lagföringsbeslut gällande *ringa narkotikasmuggling* blev fler.

Figur 4.18. Antal lagföringsbeslut med smugglingsbrott som huvudbrott, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år:

Smugglingsbrott	2 790
	+528 (+23 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Smugglingsbrott	2 790
	+31 (+1 %)

Lagförda brott

En person kan lagföras för flera brott i samma lagföringsbeslut. I lagföringsstatistiken redovisas dock endast huvudbrottet i lagföringen, det vill säga det brott som har den strängaste straffskalan. År 2004 utökades statistiken med en redovisning av *samtliga brott* i besluten. Statistiken över lagförda brott redovisar samtliga brott i lagföringsbesluten oavsett om de utgör huvudbrott eller så kallade bibrott.

Eftersom brotten i lagföringsstatistiken har en annan avgränsning och detaljeringsgrad än brotten i brottsstatistiken bör man tänka på att antalet lagförda brott inte kan ställas i direkt relation till antalet anmälda brott. Dessutom antalsräknas brotten på olika sätt. I anmälningssstatistiken redovisas varje anmäld gärning som ett anmält brott, medan det i lagföringsstatistiken kan redovisas som flera lagförda brott beroende på om flera personer har dömts för samma brott. Statistiken över *lagförda brott* bör därmed i stället jämföras med brottsdeltaganden i statistiken över *misstänkta personer*.

År 2012 lagfördes 226 000 brott, vilket innebär att de cirka 130 000 lagföringsbesluten i snitt avsåg 1,7 brott. Antalet brott per lagföringsbeslut ligger nära nivån 2011, då totalt sett 243 000 brott lagfördes, vilket

motsvarade i genomsnitt 1,8 brott per lagföringsbeslut. Det genomsnittliga antalet lagförda brott är generellt sett högre för domslut (2,1 brott per domslut) än för åklagarbeslut (1,2 brott per strafföreläggande respektive 1,4 brott per åtalsunderlåtelse). Det genomsnittliga antalet brott per lagföringsbeslut skiljer sig även något mellan lagföringar som rör män (1,8 brott per lagföringsbeslut) respektive kvinnor (1,6 brott per lagföringsbeslut), liksom mellan lagföringar som rör ungdomar i åldern 15–20 år (1,6 brott per lagföringsbeslut) respektive lagföringsbeslut gällande personer 21 år och äldre (1,8 brott per lagföringsbeslut).

Av de 150 000 brott som lagfördes i domstol år 2012 hade 85 procent begåtts under samma år som domslutet (61 100 domslut) eller året innan (66 300 domslut). Hur snabbt en person kan lagföras beror, förutom upptäcktsrisken, på flera olika faktorer och varierar mellan olika brottstyper. Stor betydelse kan tillskrivas brottsutredningens komplexitet och omfattning, som i sin tur beror på brottslighetens karaktär. Andelen lagförda brott som begåtts samma år som, eller året innan, lagföringsbeslutet (det vill säga åren 2011–2012), var jämförelsevis hög för brott mot trafikförordningen (94 procent), tillgreppsbrott (92 procent), brott mot trafikbrottslagen (92 procent), brott mot liv och hälsa (86 procent) samt brott mot narkotikastrafflagen (83 procent). Till de brott där en mycket liten andel hade lagförts redan samma år eller året efter det att brottet begicks, hör bland annat brott mot borgenärer enligt 11 kap. BrB (4 procent) och brott enligt skattebrottslagen (5 procent) som ofta kräver omfattande brottsutredningar.

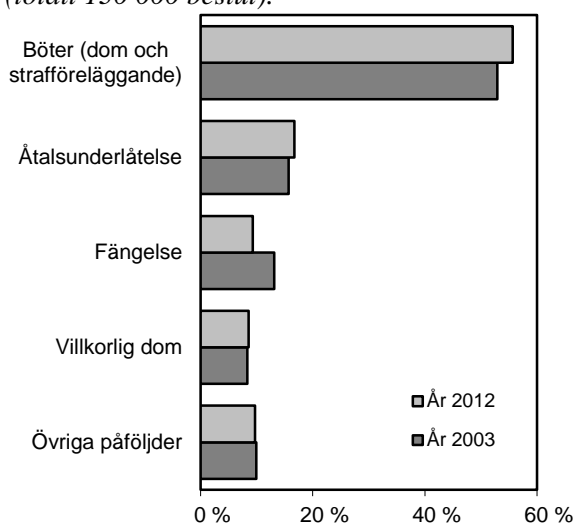
Brottsstrukturen för samtliga lagförda brott ser något annorlunda ut än den för huvudbrotten i lagföringarna. Det beror på att lindrigare brott och brott av seriebrottskaraktär tenderar att bli underrepresenterade i redovisningen av huvudbrotten. Till exempel redovisas enbart 15 procent av alla brott gällande *rattfylleri under påverkan av narkotika* och 20 procent av brotten mot *lagen om kontaktförbud* som huvudbrott. Även de beräkningsprinciper som tillämpas har viss betydelse för underrepresentationen. Skillnader mellan brottsstrukturen för samtliga brott (huvud- och bibrott) och för enbart huvudbrott är dock relativt små. Brott som får större andel (4 procentenheter) i redovisningen över samtliga lagförda brott jämfört med huvudbrottsredovisningen, är till exempel ringa narkotikabrott, medan bland annat brott mot trafikförordning i stället får en lägre andel (4 procentenheter) jämfört med huvudbrottsredovisningen.

Påföljder

Med hjälp av lagföringsstatistiken är det möjligt att studera strukturen, omfattningen och utvecklingen av olika påföljder. Sett till den senaste tioårsperioden (2003–2012) har det skett två tydliga förändringar i påföljdstrukturen. Dels har det skett en omfördelning av olika typer av bötespåföljder, vilket beror på att böter som dömts ut i domstol har ökat med 8 procentenheter. Dels har domslut med påföljden fängelse minskat med 4 procentenheter. I övrigt är förändringarna små i påföljdstrukturen.

Ökningen i antalet böter i domstol innebär att fördelningen mellan böter som döms ut i domstol respektive ges genom strafföreläggande har förändrats. År 2012 var det lika vanligt att böter dömdes ut i domstol som att böter gavs i form av strafföreläggande (49 respektive 51 procent). För tio år sedan, 2003, var det vanligare att böter gavs i form av strafföreläggande i stället för i ett domslut, böter i domslut utgjorde då bara 36 procent av alla bötespåföljder.

Figur 4.19. Andel (procent) lagföringsbeslut för brott efter huvudpåföljd, åren 2003 (totalt 114 000 beslut) och 2012 (totalt 130 000 beslut).

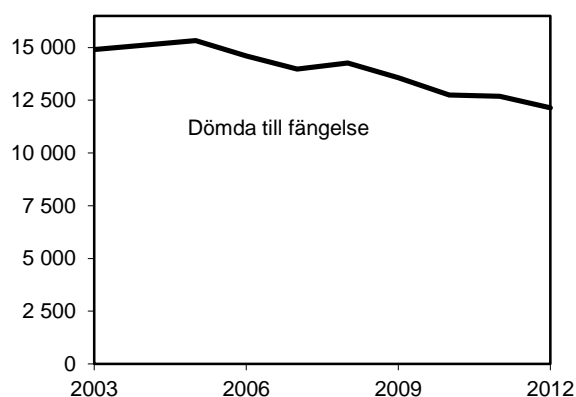

Böter som erhålls genom domslut eller genom godkänt strafföreläggande (se nedan), är sammantaget den vanligaste påföljden bland samtliga lagföringsbeslut och utgör totalt över hälften (56 procent) av det totala antalet lagföringar 2012. Andelen bötespåföljder för kvinnor respektive män är ungefär densamma, 58 procent av påföljderna mot kvinnor och 55 procent av påföljderna mot män består av böter genom antingen strafföreläggande eller dom. Böter (strafföreläggande eller dom) är den vanligaste påföljden i alla åldersgrupper över 17 år och står för 53–73 procent av alla påföljder, beroende på åldersgrupp. Endast för den yngsta åldersgruppen 15–17-åringar är siffran lägre, där står bötespåföljderna för 32 procent av alla lagföringsbeslut. Böter (strafföreläggande eller dom) är en vanlig huvudpåföljd vid lagföringar som rör trafikbrott samt ringa narkotikabrott och snatteri. I 43 procent av alla böteslagföringar (strafföreläggande eller dom) handlar det om brott mot trafikbrottslagen eller trafikförordningen, i 18 procent av fallen gäller lagföringen ringa narkotikabrott och i 12 procent snatteri. Lagföringsbesluten har ökat för samtliga av dessa brottkategorier under den senaste tioårsperioden.

Påföljder i domslut

År 2012 utgjorde *fängelse* huvudpåföljd i drygt 12 100 domslut. Det är en minskning med 546 domslut eller 4 procent jämfört med 2011. Antalet domslut där fängelse var huvudpåföljd ökade fram till 2005. Sedan 2005 och framåt har trenden i stället varit nedåtgående. Antalet utdömda fängelsepåföljder ligger nu på sin lägsta nivå sedan mitten av 1970-talet.

Figur 4.20. Antal domslut om påföljd fängelse, åren 2003–2012.

De vanligaste brotten där fängelse utdöms är brott mot trafikbrottslagen, framför allt grovt rattfylleri (27 procent), tillgreppsbrott (22 procent) och brott mot liv och hälsa, framför allt misshandel (13 procent). För

dessa brottskategorier är strukturen relativt oförändrad över tid. Andelen utdömda fängelsepåföljder avseende brott mot narkotikastrafflagen har dock sjunkit både sett i ett tioårsperspektiv och jämfört med 2011. År 2012 stod narkotikabrott för 9 procent av alla fängelsedomar; det kan jämföras med 2003 då andelen fängelsedomar avseende narkotikabrott var 12 procent. Denna minskning beror framför allt på den nya praxis som under senare delen av 2011 började tillämpas när det gäller straffmätning av narkotikabrott⁷.

Rättspsykiatrisk vård var huvudpåföljd i 219 domslut 2012, varav en majoritet (146 domslut eller 67 procent) avsåg rättspsykiatrisk vård med utskrivningsprövning. Det är i förhållande till 2011 en minskning med 74 domslut eller 25 procent. Jämfört med 2003 har det skett en minskning av antalet lagföringsbeslut med 160 beslut eller 57 procent. Antalet domslut med huvudpåföljden rättspsykiatrisk vård har varierat relativt kraftigt under den senaste tioårsperioden. Få domslut leder till att små förändringar kan visa på stora procentuella variationer mellan åren.

Antalet domslut med huvudpåföljden *skyddstillsyn* uppgick 2012 till 6 840 beslut, vilket är en minskning med 442 domslut eller 6 procent jämfört med 2011. För 853 domslut eller 12 procent av samtliga domar med skyddstillsyn som huvudpåföljd utdömdes påföljden i kombination med föreskrift om kontraktsvård. I 1 450 domslut eller 21 procent dömdes till skyddstillsyn förenat med samhällstjänst, och i drygt 183 domslut eller 3 procent dömdes till skyddstillsyn, förenat med fängelse. Under tioårsperioden 2003–2012 har antalet domslut gällande skyddstillsyn ökat med 445 eller 7 procent. Trenden har tidigare varit svagt uppåtgående med stora årliga variationer. Bakom ökningen stod framför allt fler domar rörande skyddstillsyn med samhällstjänst, som har ökat från 896 till 1 450 domslut eller 61 procent under de senaste tio åren. Både antalet domar gällande skyddstillsyn med föreskrift om kontraktsvård och skyddstillsyn i kombination med fängelse har minskat med 157 respektive 37 domslut (16 respektive 17 procent) sedan 2003.

Antalet domar med huvudpåföljden *villkorlig dom* uppgick 2012 till 11 200, vilket är en minskning med 636 domslut eller 5 procent jämfört med året innan. Sedan 2003 har antalet ökat med drygt 1 680 domslut, vilket motsvarar en ökning med 18 procent. Antalet domslut gällande villkorlig dom i kombination med samhällstjänst uppgick i sin tur till 4 540 år 2012, vilket motsvarade 40 procent av samtliga domslut med villkorlig dom som huvudpåföljd under året. Antalet villkorliga domar med samhällstjänst minskade något jämfört med året innan, en minskning med 211 beslut eller 4 procent.

Böter. År 2012 fattades 35 200 domslut med huvudpåföljd böter. Jämfört med 2011 är det en minskning med 34 domslut eller mindre än 1 procent. Under tioårsperioden 2003–2012 har dock antalet domslut med huvudpåföljden böter ökat med 13 300 domslut eller 60 procent. Trenden var under hela perioden fram till 2009 uppåtgående. Ökningen innebär att andelen bötesdomar ökat från 19 till 27 procent av samtliga lagföringsbeslut under den senaste tioårsperioden. Böter förekommer framför allt när det gäller olika former av trafikbrott samt vid ringa narkotikabrott och snatteri. För dessa tre brottskategorier har lagföringsbesluten totalt sett ökat under den senaste tioårsperioden

Sluten ungdomsvård utgör sedan 1999 ett alternativ till fängelse för ungdomar. År 2012 utgjorde sluten ungdomsvård huvudpåföljd i 58 domslut rörande ungdomar 15–20 år. Det kan jämföras med 2011, då tingsrätterna dömde till sluten ungdomsvård i 82 fall. Jämfört med 2003 har det skett en minskning med 55 beslut eller 49 procent. I genomsnitt dömdes ungdomar till sluten ungdomsvård i knappt sju månader, vilket var något kortare tid än föregående år. Drygt en tredjedel (38 procent) av domsluten avsåg rån eller grovt rån, 14 procent rörde olika typer av sexualbrott (BrB 6 kap.) och 7 procent avsåg grov misshandel som huvudbrott. Få domslut leder till att små förändringar kan visa på stora procentuella variationer mellan åren.

År 2012 var antalet domslut med *ungdomsvård* eller *ungdomstjänst* som huvudpåföljd 1 590 respektive 1 820. Antalet domslut rörande ungdomstjänst som huvudpåföljd minskade med 623 domslut eller

⁷ Se vidare under stycket *Statistikens innehåll*, jämförelser över tid.

25 procent mellan åren 2011 och 2012. Framför allt minskade antalet domslut om ungdomstjänst för åldersgruppen 15–17 år (minskning med 558 beslut). Även antalet domslut rörande ungdomsvård minskade med 152 domslut eller 9 procent jämfört med året innan.

Lagföringar genom åklagarbeslut

År 2012 meddelade åklagarna 21 800 *åtalsunderlåtelse*, vilket är en minskning med 2 380 beslut eller 10 procent jämfört med år 2011. Sett till hela tioårsperioden 2003–2012 har antalet meddelade *åtalsunderlåtelse* ökat med 3 920 beslut, vilket motsvarar en ökning med 22 procent. Åtalsunderlåtelse är den vanligaste påföljden i åldersgruppen 15–17-åringar. Denna lagföringstyp stod för 37 procent av alla lagföringsbeslut riktade mot 15–17-åringarna 2012. Åtalsunderlåtelse enligt lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) 17 § är den vanligaste typen av åtalsunderlåtelse i denna åldersgrupp. År 2012 meddelades 3 419 sådana åtalsunderlåtelse mot personer i åldersgruppen 15–17 år. Det motsvarar 96 procent av alla åtalsunderlåtelse enligt LUL 17 §. Det är jämfört med 2011 en minskning med 690 beslut eller 17 procent. I åldersgrupperna över 17 år stod åtalsunderlåtelse för mellan 9 och 18 procent av alla lagföringsbeslut. Den vanligaste typen av åtalsunder (74 procent av samtliga åtalsunderlåtelse) är åtalsunderlåtelse enligt Rättegångsbalken RB 20 kap. 7 § 1 st. 3 p., som innebär att den misstänkte även har begått andra brott och att det utöver påföljden för dessa brott inte krävs ytterligare påföljd för det aktuella brottet.

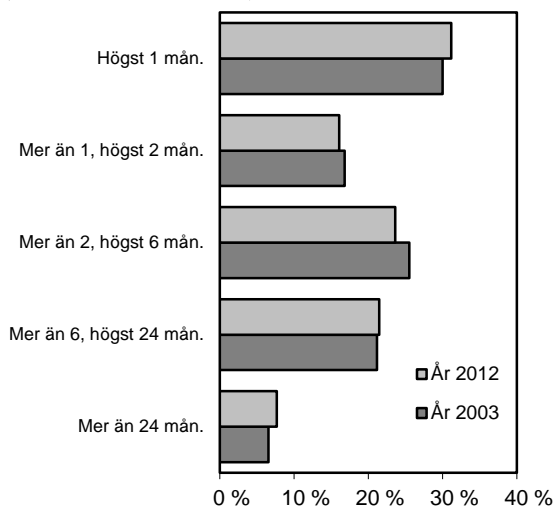
Antalet utfärdade och godkända *strafförelägganden* uppgick 2012 till 37 300 beslut, en minskning med 1 250 beslut eller 3 procent jämfört med föregående år. År 2012 godkändes 2 250 *strafförelägganden* med huvudpåföljden villkorlig dom, vilket motsvarar 6 procent av samtliga godkända *strafförelägganden*. Jämfört med 2011 har antalet *strafförelägganden* minskat med 1 250 beslut eller 3 procent. År 2003 uppgick antalet *strafförelägganden* till 38 300 beslut. Under åren 2003–2009 ökade antalet *strafförelägganden*, för att 2009 uppgå till 43 000 beslut. Därefter har *strafförelägganden* minskat för varje år fram till 2012 års nivå. År 2003 stod *strafförelägganden* för 34 procent av samtliga lagföringsbeslut för att 2012 stå för 29 procent av samtliga beslut (huvudpåföljd).

Fängelsetidens längd

Bland samtliga domslut med påföljden fängelse år 2012 (inkluderat skyddstillsyn med fängelse samt dom enligt 34 kap. 1 § 1 p. brottsbalken, avseende fängelse) dömdes i 71 procent av fallen till ett kortare fängelsestraff på *högst 6 månader*. Av dessa dömdes år 2012 nära hälften, 47 procent, till ett straff på *högst 2 månader* och 24 procent till ett straff på *över 2 till högst 6 månader*. I närmare en femtedel av domsluten eller 21 procent utdömdes fängelsestraff på *över 6 månader till högst 2 år* och i 8 procent av fallen till fängelsestraff på över 2 år. Det totala antalet fängelsedomar minskade med 588 beslut eller 5 procent jämfört med 2011.

Antalet fängelsedomar i samtliga intervall längre än *högst 1 månad* har minskat sedan 2011. Antalet fängelsedomar på *högst 1 månad* ökade marginellt med 37 beslut eller mindre än 1 procent. Sammanlagt minskade antalet fängelsedomar för intervallen *mer än 1 månad till högst 2 månader*, *mer än 2 månader till högst 6 månader*, *mer än 6 månader till högst 2 år* samt *mer än 2 år* med 625 beslut. Totalt sett har antalet för samtliga intervall av fängelsestraff minskat sedan 2003 med 2 810 beslut eller 19 procent. Den procentuella minskningen har varit störst för fängelsepåföljder i intervallen *mer än 1 månad högst 2 månader* och *mer än 2 månader högst 6 månader*.

Figur 4.21. Andel (procent) domslut om fängelse efter fängelsetidens längd, åren 2003 (totalt 15 100 domar) och 2012 (totalt 12 300 domar).

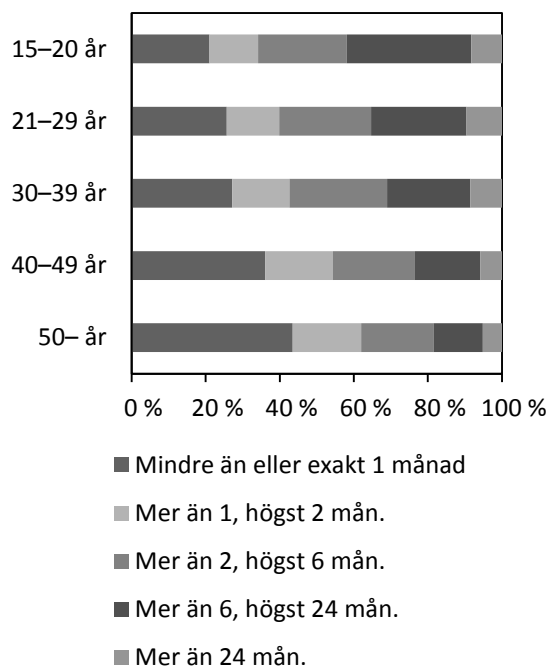

Den vanligast utdömda fängelsetiden under 2012 var de korta påföljderna på *mindre än eller exakt 1 månad*. Detta gällde för samtliga åldersgrupper utom för de yngsta. De kortaste påföljderna på *mindre än eller exakt 1 månad* respektive *mer än 1 högst 2 månader* var minst vanliga bland de yngsta och är sedan vanligare för varje ålderskategori fram till åldersgruppen 50 år och äldre. Bland 15–20-åringarna⁸ fick 34 procent en påföljd på högst 2 månader. Bland lagförda personer 50 år och äldre var det 62 procent som fick en fängelsepåföljd på högst två månader under 2012. För strafftider på *mer än 6 till högst 24 månader* gäller det omvända förhållandet. Detta var den vanligaste påföljden i den yngsta åldersgruppen för att sedan sjunka i andelar för varje åldersgrupp. I åldersgruppen 15–20 år dömdes 34 procent till fängelse i *mer än 6 till högst 24 månader* jämfört med gruppen 50 år och äldre där endast 13 procent av de fängelsedömda fick denna påföljd.

När det gäller unga lagöverträdare ska domstolarna i så stor utsträckning som möjligt undvika fängelsepåföljd samt där det är möjligt döma till alternativa påföljder. För ungdomar finns också särskilda påföljder. Detta förklarar varför strafftiden relativt sett är hög för de förhållandevis få unga lagöverträdare som ändå döms till fängelse.

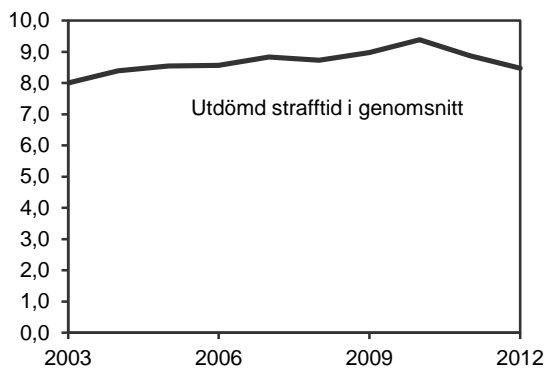
⁸ Totalt 10 lagföringsbeslut gällande fängelse avsåg under år 2012 personer mellan 15 och 17 år. Majoriteten av individerna i denna grupp var därmed 18–20 år vid lagföringstillfället.

Figur 4.22 Procentuell fördelning av fängeslängd i förhållande till ålder.

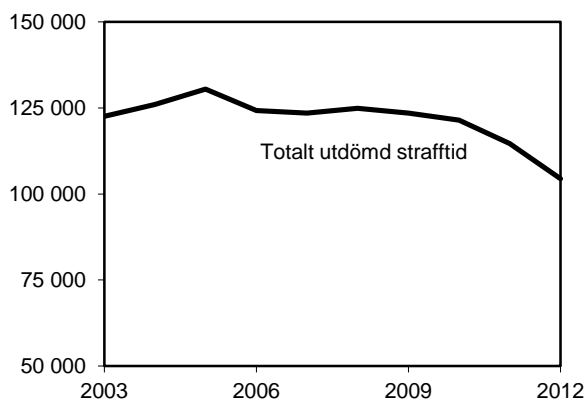
Den genomsnittliga strafftiden har minskat marginellt från 8,9 månader 2011 till 8,5 månader 2012. Sett till den senaste tioårsperioden 2003–2012, har den genomsnittligt utdömda strafftiden ökat från 8 månader till 8,5 månader (cirka 8 månader och 15 dagar).

Figur 4.23. Genomsnittligt utdömd fängeslängd i månader (exklusive livstidsdömda), åren 2003–2012.

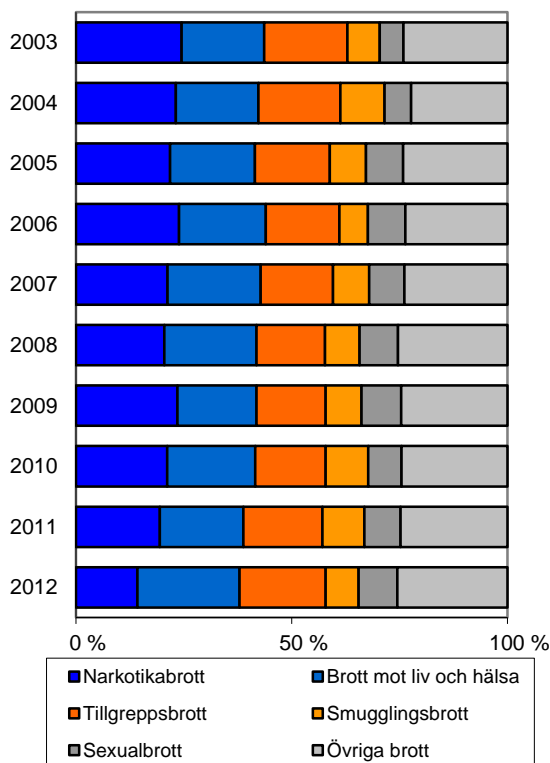
Den totala utdömda strafftiden (straffmassan) 2012 har minskat sedan 2003 med 19 200 månader från 124 000 månader 2003 till 104 000 månader 2012. Sedan 2005 har trenden varit nedåtgående med den kraftigaste minskningen under åren från 2010 fram till 2012.

Figur 4.24. Den total utdömda strafftiden i månader (exklusive livstidsdömda), åren 2003–2012.

Straffmassan, det vill säga det totala antalet utdömda månader under ett år är sett till huvudbrotten störst för brottskategorierna *brott mot liv och hälsa* (24 procent), framför allt misshandel och *tillgreppsbrott* (20 procent) samt olika former av stöld och rån. Även *narkotikabrott* (14 procent), i synnerhet grovt narkotikabrott, *sexualbrott* (9 procent), främst olika former av våldtäkt och *smugglingsbrott* (8 procent), framför allt narkotikasmuggling står för höga andelar av den totala straffmassan. Narkotikabrottens andel av straffmassan har sjunkit kraftigt jämfört med tidigare år. Straffmassan för narkotikabrott var för åren 2011 respektive 2003 cirka 19 respektive 24 procent. Denna minskning beror framför allt på den nya praxis som under senare delen av 2011 började tillämpas vid straffmätning av narkotikabrott⁹. Straffmassan när det gäller framför allt *brott mot liv och hälsa*, men även *sexualbrott* har ökat sedan 2003. *Tillgreppsbrott* och *smugglingsbrott* ligger kvar på ungefär samma nivå av den totala straffmassan som tio år tidigare.

Figur 4.25. Den totala utdömda straffmassan fördelat på de andelsmässigt vanligaste brottskategorierna (exklusive livstidsdömda), åren 2003–2012.

⁹ Se vidare under stycket *Statistikens innehåll*, jämförelser över tid.

Ålder och kön

Lagföringsstatistiken ger en bild av hur brottsligheten fördelar sig över de lagförda personernas ålder och kön samt tidigare belastning. I statistiken redovisas dock antalet lagföringsbeslut och inte antalet individer. En person som lagförs flera gånger under ett år kommer därför att redovisas flera gånger i statistiken under den köns- eller åldersgrupp som han eller hon tillhör.

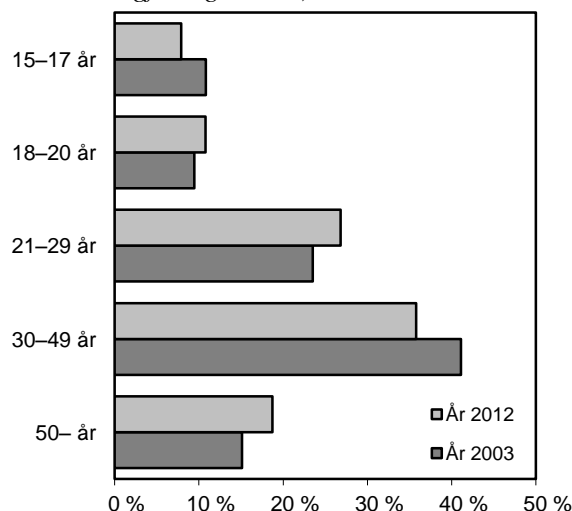
Vid tolkning av utvecklingen bör man tänka på att brottsstrukturen skiljer sig åt för olika åldersgrupper och att upptäcktsrisk och andra faktorer som kan ha betydelse för lagföringen varierar för olika typer av brott. Sammantaget innebär det att utvecklingen i statistiken bland annat påverkas av att upptäcktsrisken för olika åldersgrupper kan ha förändrats över tid.

Ålder

Straffbarhetsåldern är 15 år, vilket innebär att påföljd inte får dömas ut för brott om gärningspersonen var under 15 år när brottet begicks. Antalet lagföringsbeslut har minskat i de flesta åldersgrupperna sedan 2011. Extra tydlig är minskningen av antalet lagföringsbeslut i åldersgrupperna 15–17 år respektive 18–20 år, som sammanlagt stod för 24 300 beslut 2012. Jämfört med 2011 är det en minskning med 1 890 respektive 799 beslut eller 16 respektive 5 procent. Sedan 2003 har antalet lagföringsbeslut i den yngsta åldersgruppen 15–17 år minskat med 2 020 beslut eller 16 procent. Även för åldersgruppen 30–49 år minskade antalet lagföringsbeslut svagt med 209 beslut eller mindre än en procent jämfört med 2003. För samtliga övriga åldersgrupper ökade antalet lagföringsbeslut 2012 jämfört med tio år tidigare.

Utvecklingen de senaste tio åren har inneburit vissa förändringar i åldersstrukturen vad gäller lagföringsbesluten, men i stort sett är mönstret detsamma. Lagföringsbeslut mot personer i åldern 21–29 år respektive 30–49 år står för en större andel av besluten (sammanlagt 63 procent 2012) både 2003 och 2012. Noterbart är dock att andelen lagföringsbeslut bland åldersgruppen 20–21 år är större än andelen lagföringsbeslut bland de allra yngsta lagöverträdarna i åldern 15–17 år 2012. År 2003 var förhållandet det motsatta.

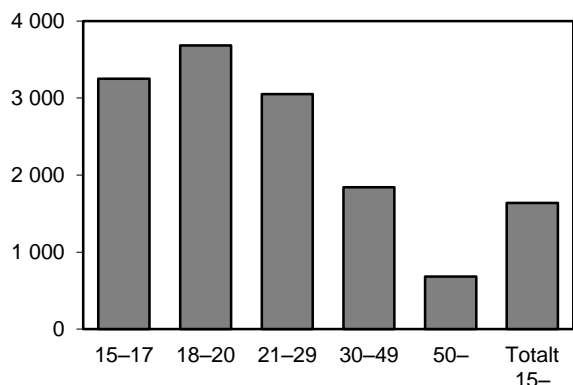
Figur 4.26. Andel (procent) lagföringsbeslut efter ålder, åren 2003 (totalt 114 000 lagföringsbeslut) och 2012 (totalt 130 000 lagföringsbeslut).

Lagföringsbeslut mot ungdomar (15–20 år) utgör 19 procent av samtliga lagföringsbeslut, medan ungdomar i åldern 15–20 år utgör endast 9 procent av den straffbara befolkningen. Det innebär att antalet lagföringsbeslut i relation till medelfolkmängden är större i de yngre åldersgrupperna (15–17 år respektive 18–20 år) än i de äldre. Antalet lagföringsbeslut per 100 000 personer tenderar också att minska med ökad ålder. Minst antal lagföringar i relation till medelfolkmängden uppvisar personer i åldern 50 år och äldre.

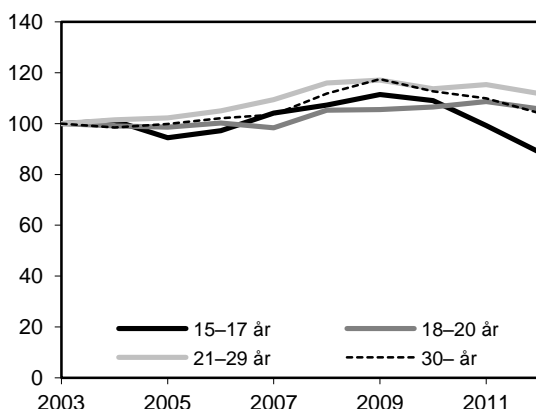
Sedan år 2003 har antalet lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden ökat mer eller mindre i de flesta åldersgrupper 18 år och äldre. I den yngsta åldersgruppen 15–17 år, har lagföringsbesluten per 100 000 minskat med 10 procent till 3 250 beslut under perioden 2003–2012. Det innebär att antalet lagföringsbeslut i relation till medelfolkmängden för åldersgruppen nu har börjat närma sig motsvarande antal för åldersgruppen 21–29 år (3 053 beslut 2012). För åldrarna 18–20 år gäller i stället att antalet lagföringsbeslut per 100 000 invånare har ökat med 30 procent sedan 2003, till 3 680 beslut 2012. När det gäller den äldsta åldersgruppen 50 år och äldre har antalet lagföringsbeslut ökat sedan 2003, till 681 beslut 2012. Ökningen i denna ålderskategori skedde framför allt under åren 2003–2009.

Figur 4.27. Antal lagföringsbeslut per 100 000 av medelbefolkningen i respektive åldersgrupp, år 2012.

I figur 4.28 visas hur lagföringsbesluten (per 100 000 personer i medelbefolkningen) har utvecklats under perioden 2003–2012 för de olika åldersgrupperna. Figuren redovisar inte antalet beslut, utan ett index med värdet 100 för samtliga åldersgrupper vid startåret 2003. Index illustrerar den procentuella förändringen som skett jämfört med basåret (2003) för de följande åren. Av index framgår då till exempel att antalet lagföringsbeslut mot personer i åldersgruppen 15–17 år har minskat sedan 2009. För denna åldersgrupp var indexvärdet 89 år 2012, vilket betyder att antalet lagföringsbeslut, per 100 000 av medelfolkmängden, för åldersgruppen 15–17 år har minskat med 11 procent jämfört med år 2003. För samtliga övriga åldersgrupper ligger indexvärdet för år 2012 över 100, vilket i sin tur betyder att antalet lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden i dessa åldersgrupper har ökat jämfört med 2003.

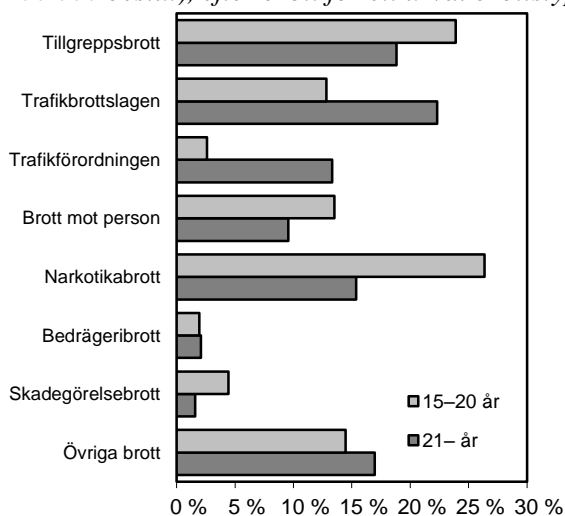
Figur 4.28. Index över antalet lagföringar för brott, efter ålder, per 100 000 i medelbefolkningen, åren 2003–2012 (2003=100).

Brottsstrukturen (sett till huvudbrottet) skiljer sig något för olika åldersgrupper. Om man jämför brottsstrukturen för ungdomar (15–20 år) med den för vuxna (21 år och äldre) framgår att drygt vart fjärde (26 procent) av ungdomarnas lagföringsbeslut 2012 avsåg någon form av narkotikabrott, framför allt ringa narkotikabrott. Andra vanliga huvudbrott i lagföringsbeslut mot ungdomar var tillgreppsbrott (24 procent). För åldersgruppen 21 år och äldre var i stället trafikbrott den vanligaste brottskategorin (22 procent) följt av

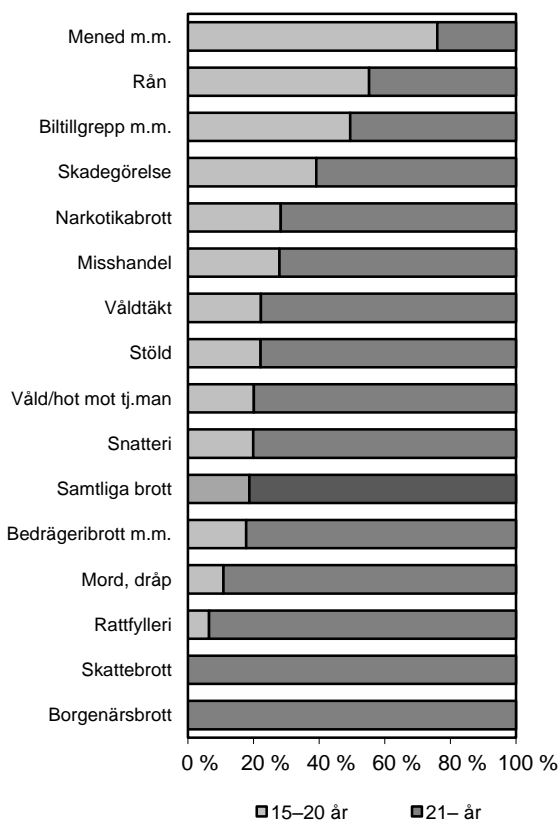
tillgreppsbrott (19 procent).

Figur 4.29. Andel (procent) lagföringar för personer 15–20 år (totalt 24 300 beslut) respektive 21 år och äldre (totalt 106 000 beslut), efter brott för ett urval brottstyper, år 2012.

Ser man i stället till hur huvudbrotten i lagföringsbesluten fördelar sig över samtliga åldersgrupper av lagöverträdare framgår att ungdomar stod för en större andel av lagföringsbesluten som innehöll olika typer av brott mot brottsbalkens kapitel 15, (till exempel missbruk av urkund) samt lagföringsbeslut där rån var huvudbrott. År 2012 stod de lagförda 15–20-åringarna för 76 respektive 55 procent av samtliga lagföringsbeslut avseende dessa huvudbrott. Men även lagföringsbeslut avseende rån (55 procent) och biltillgrepp (49 procent) avsåg en förhållandevis hög andel ungdomar. De vuxna lagförda personerna (21 år och äldre) stod för en större andel av lagföringarna där till exempel skatte- och borgenärsbrott samt rattfylleri utgjorde huvudbrott (mellan 100 och 94 procent). Bedrägeri är en annan brottstyp där majoriteten (100 procent) av lagföringsbesluten avsåg vuxna lagöverträdare.

Figur 4.30. Andel (procent) lagföringsbeslut efter ålder och brott för ett urval brottstyper, år 2012.

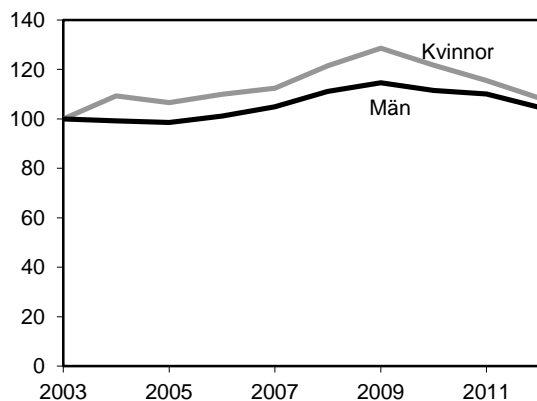

Kön

Majoriteten av samtliga lagföringsbeslut avser män. År 2012 uppgick antalet lagföringsbeslut gällande män till drygt 108 000 beslut, vilket är 83 procent av samtliga lagföringsbeslut. Lagföringsbeslut gällande kvinnor uppgick därmed till 21 700 beslut eller 17 procent under året. Under den senaste tioårsperioden har andelen lagföringsbeslut gällande kvinnor ökat gradvis fram till 2009 då andelen lagförda kvinnor uppgick till 18 procent. Andelen lagförda kvinnor har dock minskat med en procentenhet sedan 2009.

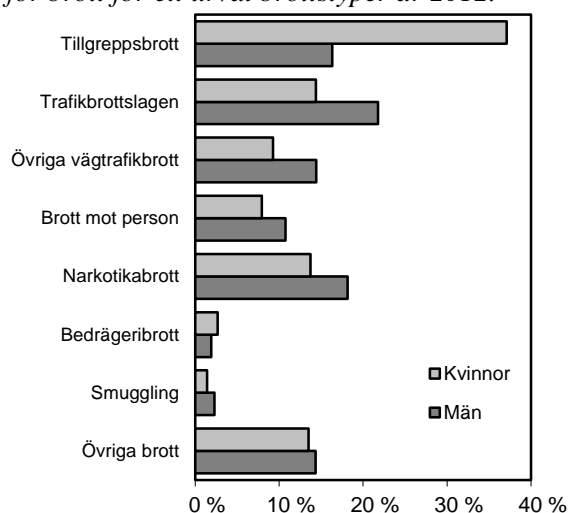
I förhållande till medelfolkmängden har antalet lagföringsbeslut sjunkit för både män och kvinnor under perioden 2009–2012. Antalet lagföringsbeslut, räknat på beslut per 100 000 personer i den straffmyndiga befolkningen, mot både kvinnor och män var dock något högre 2012 än 2003.

Figur 4.31. Index över antalet lagföringsbeslut mot män respektive kvinnor per 100 000 i medelfolkmängden (straffmyndiga personer), åren 2003–2012 (2003=100).

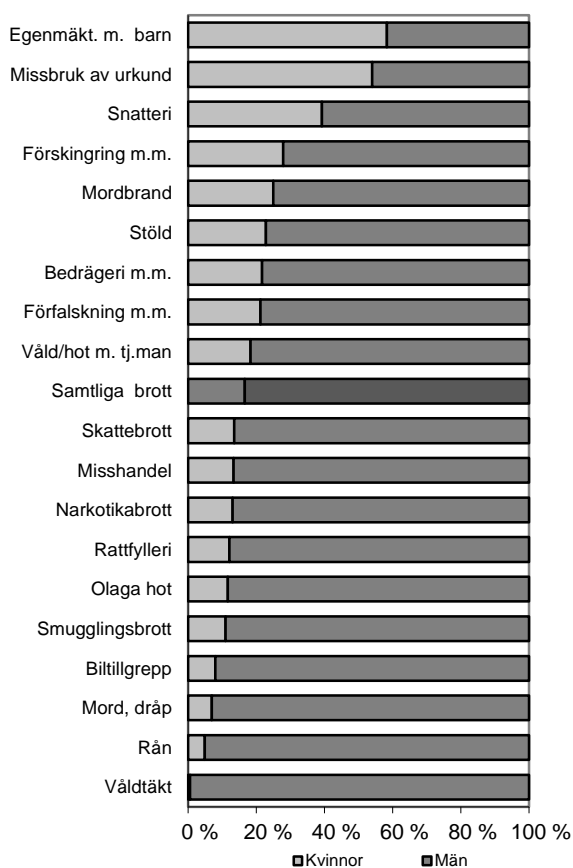
De vanligaste huvudbrotten sett till *antalet* lagföringar bland kvinnor respektive män är tillgreppsbrott respektive brott mot trafikbrottslagen. Brott mot trafikbrottslagen är betydligt vanligare som huvudbrott bland lagföringsbeslut som rör män (22 procent) än kvinnor (14 procent). Lagföringsbesluten som rör män är mer spridda på flera olika brottstyper, medan kvinnors lagföringsbeslut är mer koncentrerade till ett fåtal brottstyper.

Figur 4.32. Andel (procent) lagföringar mot kvinnor (totalt 21 700 beslut) respektive mot män (totalt 108 000 beslut) för brott för ett urval brottstyper år 2012.

Om man i stället ser till de brottstyper där *andelen* lagföringsbeslut bland män respektive kvinnor av samtliga lagföringar är hög, framträder en något annorlunda bild. Kvinnornas andel av lagföringsbesluten är förhållandevis stor när huvudbrotten är till exempel missbruk av urkund och snatteri. Kvinnornas andel var i dessa lagföringsbeslut 54 respektive 39 procent 2012. Männens däremot står för en större andel av lagföringsbesluten framför allt när huvudbrottet är sexualbrott (till exempel våldtäkt), rån (inkl. grovt rån), mord eller dråp samt tillgrepp av fortskaffningsmedel. Minst 92 procent av samtliga lagföringsbeslut för dessa brottstyper år 2012 gällde män.

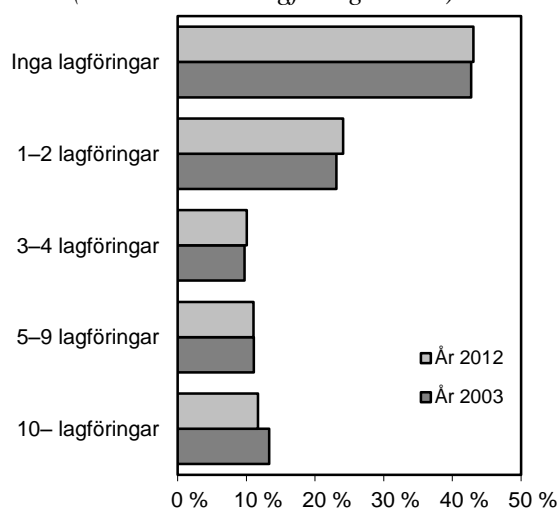
Figur 4.33. Andel (procent) lagföringsbeslut efter kön och brott för ett urval brottstyper, år 2012.

Tidigare lagföringar

Av lagföringsbesluten år 2012 avsåg 43 procent eller 56 100 beslut *personer utan tidigare belastning*. Med tidigare belastning avses här lagföringsbeslut (fällande domslut i tingsrätt, meddelade åtalsunderlåtelse eller godkända strafförelägganden) som fattats de närmaste tio åren före det aktuella lagföringsbeslutet. Omkring 24 procent (31 400 beslut) avsåg personer som tidigare hade lagförts *1–2 gånger*, medan 12 procent (15 200 beslut) avsåg personer som lagförts *10 eller fler gånger* under den närmast föregående tioårsperioden. Mellan åren 2003 och 2012 har det skett en svag ökning av andelen lagföringsbeslut som rörde personer som lagförts *1–2 gånger* samtidigt som andelen lagföringsbeslut mot personer som tidigare var lagförda *10 eller fler gånger* har minskat något.

Figur 4.34. Andel (procent) lagföringsbeslut för brott efter antal lagföringar de närmast föregående tio åren, åren 2003 (totalt 114 000 lagföringsbeslut) och 2012 (totalt 130 000 lagföringsbeslut).

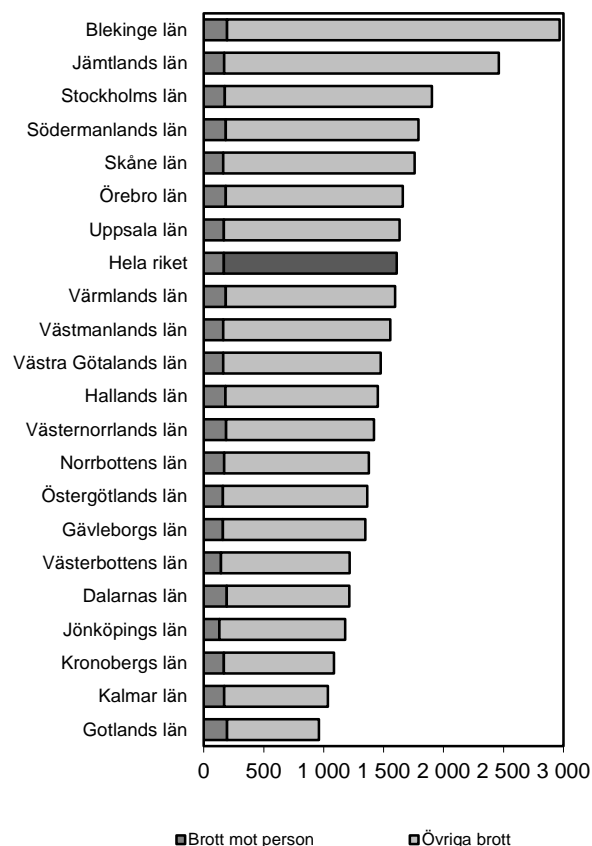
Mellan åren 2011 och 2012 minskade antalet lagföringsbeslut för samtliga belastningsgrupper. I de mindre belastade kategorierna; *utan tidigare belastning*, *1-2 lagföringsbeslut* och *3-4 lagföringsbeslut* var minskningen 5 procent jämfört med 2011, vilket motsvarar en minskning med sammanlagt 5 520 beslut. För dem med *mellan 5 och 9* respektive *10 eller fler lagföringsbeslut* minskade antalet lagföringsbeslut med 673 beslut eller 2 procent jämfört med 2011.

Regionala variationer

År 2012 fattades i genomsnitt 1 610 lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden. I förhållande till folkmängden hade *Blekinge län* det största antalet lagföringsbeslut med 2 970 lagföringar per 100 000 invånare. Sedan följde *Jämtlands län* och *Stockholms län*. I dessa två län fattades 2 460 respektive 1 900 lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden under 2012. Ytterligare fyra län som låg över riksgenomsnittet var *Södermanlands*, *Skåne*, *Örebro*, och *Uppsala län*. I dessa län uppgick antalet lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden till mellan 1 790 och 1 630 beslut. Lägst antal lagföringar i relation till medelfolkmängden hade *Gotlands*, *Kalmar* och *Kronobergs län*, med 961-1 085 lagföringsbeslut per 100 000 invånare år 2012.

Jämfört med föregående år stod *Blekinge* och *Jämtlands län* för de största ökningarna sett till antalet lagföringsbeslut per 100 000 invånare. I dessa två län ökade antalet lagföringsbeslut relaterat till medelfolkmängden med 105 respektive 46 procent. Mellan 2010 och 2011 visade *Blekinge län* upp den största minskningen av antalet lagföringsbeslut i förhållande till 100 000 av medelfolkmängden med en minskning på 15 procent. De stora variationerna i *Blekinge län* kan till viss del förklaras av att det är ett förhållandevis litet län med cirka 128 000 invånare (personer 15 år eller äldre). Det gör att förändringar av antalet lagföringsbeslut syns extra tydligt. Samtliga övriga län visade på en minskning av antalet lagföringsbeslut i relation till 100 000 invånare jämfört med 2011. Den största minskningen skedde i *Gotlands*, *Norrbottnens* och *Kalmar län* med minskningar på mellan 25 och 22 procent.

Figur 4.35. Antal lagföringsbeslut för brott mot person och övriga brott, per 100 000 av den straffmyndiga medelfolkmängden i länen, år 2012.

De regionala skillnaderna i antalet lagföringar varierar beroende på vilken lagförd brottslighet som avses. I lagföringar för *tillgreppsbrott* återfanns det största totala antalet i *Stockholms län* (8 100 lagföringsbeslut), *Västra Götalands län* (4 250 lagföringsbeslut) och *Skåne län* (3 910 lagföringsbeslut) år 2012. *Stockholms*, *Skåne* och *Västra Götalands län* hade även flest lagföringsbeslut för tillgreppsbrott när antalet beräknas per 100 000 invånare, (466, 373 respektive 319 lagföringsbeslut per 100 000 invånare).

När det gäller brott mot person hade samtliga tre storstadsregioner, *Stockholms*, *Västra Götalands* och *Skåne län*, det största antalet lagföringsbeslut med 3 050, 2 150 respektive 1 700 lagföringsbeslut (motsvarande mellan 175 och 161 lagföringsbeslut per 100 000 invånare). Resultaten ska tolkas mot bakgrund av att de tre storstadsregionerna tillsammans hade en straffmyndig befolkning på över 4 000 000 invånare år 2012. Ser man i stället till antalet lagföringsbeslut i förhållande till 100 000 straffmyndiga personer i länen hamnar *Gotlands* och *Blekinge län* högst med 195 respektive 193 lagföringsbeslut per 100 000 invånare för brott mot person. Nivån för *Gotlands län* avseende brott mot person i förhållande till 100 000 av folkmängden var även 2011 bland de högsta. Antalet lagföringsbeslut per 100 000 invånare minskade dock både i storstadsläna och i *Gotlands län* mellan åren 2011 och 2012.

Det bör nämnas att en person oftast lagförs i den region där brottet har begåtts, men kan vara bosatt i en annan del av landet. Orsaken till att *Gotlands län* har en så hög andel brott mot person i förhållande till medelfolkmängden kan antas bero på just denna omständighet. Det innebär att många av våldsbrotten i länet begås av personer som normalt är bosatta i andra delar av landet och endast vistas på Gotland under en del av året.

Statistikens innehåll

Lagförda personer

Med lagförda personer avses enskilda individer som lagförts under året. I tabellerna 470 och 471 finns en kolumn där varje enskild person redovisas en gång oavsett hur många lagföringsbeslut denne erhållit under året. Denna redovisning kallas i tabellerna för lagförda personer. I tidigare års publikationer motsvaras detta av begreppet lagförda personer, nettoredovisat.

Lagföringsbeslut

I statistiken över lagförda personer redovisas de personer som av domstol eller åklagare bedömts vara skyldiga till brott. Statistiken omfattar beslut om fällande domar i tingsrätt och åklagarbeslut (utfärdade strafförelägganden och meddelade åtalsunderlåtelse). Även ordningsbot, som utfärdas av polis eller tull, är en typ av lagföring. Denna uppgift ingår dock inte i begreppen lagförda personer, lagföringsbeslut eller lagförda brott (se nedan).

När flera personer ingår i samma lagföring räknas varje enskild person som en enhet i statistiken. En och samma person kan dock lagföras vid flera tillfällen under ett år, och han eller hon räknas då flera gånger i statistiken över lagföringsbeslut. Statistiken redovisar därmed det totala antalet lagföringsbeslut som en enskild person erhållit under ett år. Begreppet lagföringsbeslut (lagföringar) benämns i tidigare års publikationer som lagförda personer, bruttoredovisat.

Med *domslut* (dom) avses en fällande dom i tingsrätt mot en person. Domsluten redovisas oavsett om de har överklagats eller vunnit laga kraft i tingsrätten. Ingen hänsyn tas i statistiken till eventuella ändringar i högre rättsinstans.

Med *åtalsunderlåtelse* avses beslut av åklagare att inte väcka åtal trots att den misstänkte bedöms vara skyldig till brottet. Skälet kan vara att personen samtidigt står åtalad för flera brott och att det underlåtna brottet inte anses ha någon ytterligare påverkan på straffpåföljden eller att personen är ung och brottet lindrigt.

Med *strafföreläggande* avses böter som utfärdas av åklagare. Från och med 1997 kan även villkorlig dom enskilt eller i kombination med böter utfärdas. Strafföreläggande kan endast utfärdas för brott där böter ingår i straffskalan. Endast strafförelägganden som godkänts av den förelagde ingår i redovisningen.

Ordningsbot är en typ av böter som utfärdas av polisen eller tullen. Förelägganden om ordningsbot rapporteras utan personuppgifter till Brå och redovisas därför separat i statistiken. Statistiken omfattar vidare enbart ordningsbotsförelägganden från polisen som godkänts av den bötfällda personen.

Statistiken ger en allmän beskrivning av lagföringarnas fördelning efter huvudbrott, huvudpåföljd, fängelseledens längd och den regionala fördelningen av lagföringarna. De lagförda personerna redovisas efter antal tidigare lagföringar, ålder och kön samt huvudbrott och huvudpåföljd i lagföringen.

Lagförda brott

I varje lagföringsbeslut ingår ett eller flera lagförda brott. Samtliga lagförda brott redovisas i statistiken över lagförda brott. Då statistiken bygger på lagföringsbeslut innebär det att om flera personer lagförs för samma gärning kommer det att räknas som ett brott för varje lagförd person i statistiken. Denna redovisning motsvaras närmast av statistiken över brottsdeltaganden i brottsstatistiken.

Kategorisering av brott

Brottsredovisningen omfattar samtliga rikstäckande författningar, såväl balkbrott (brottsbalken, miljöbalken m.m.) som brott mot specialstraffrättsliga författningar. I lagföringsstatistiken ingår därmed även brott som inte redovisas i statistiken över anmälda brott. Det är i huvudsak fråga om vägtrafikbrott och andra lindriga bötesbrott. Försök, förberedelse, anstiftan och stämpling av brott redovisas som fullbordade brott under respektive brott.

Brottsredovisningen utgår från det strafflagrum (författning, kapitel, paragraf, stycke, punkt) som angivits på domslutet, det utfärdade strafföreläggandet eller den meddelade åtalsunderlåtelser. Klassificeringen av brott

grundar sig således helt på den gällande lagstiftningen. Uppgifter om omständigheter kring brottet, till exempel offrets kön eller relation till gärningspersonen ingår därför inte i redovisningen, till skillnad från brottsstatistiken. De brottstyper som presenteras i denna rapport är ett urval av samtliga lagrum. Fullständig statistik finns tillgänglig hos Brå.

En person kan i ett och samma beslut dömas för flera brott. För huvuddelen av dessa fall utdöms en gemensam påföljd för samtliga brott. Men i vissa fall dömer domstolen ut en påföljd för ett brott och en annan påföljd för den övriga brottsligheten i domen. För att man i statistiken på ett enkelt sätt ska kunna redovisa vilka påföljder som följer på olika brott, tillämpas en så kallad huvudbrotts- och huvudpåföljdsprincip. Denna princip innebär att endast det grävsta brottet (sett till straffskalan) och den mest ingripande påföljden redovisas i statistiken (se avsnittet *Definitioner och begrepp*).

Regional fördelning

Statistiken över personer lagförda för brott redovisas för hela landet och efter län. Indelningen efter län bygger på den geografiska placeringen av den tingsrätt eller åklagarmyndighet som har tagit beslutet om lagföring. Huvudregeln är att ett mål tas upp vid den tingsrätt eller åklagarmyndighet som finns i det område där brottet är begånget. Statistik indelad efter åklagarmyndighet och tingsrätt redovisas inte i denna rapport, men finns tillgänglig hos Brå.

Insamling och bearbetning

Registreringen vid åklagarkamrarna och domstolarna utgör underlaget för statistiken över personer lagförda för brott.

Uppgifter om domar samlas in av Rikspolisstyrelsen (RPS) via domstolarnas ärendehanteringssystem (Vera). Materialet sänds till Brå veckovis på elektronisk väg. Uppgifter om strafförelägganden och åtalsunderlåtelse samlas in från Åklagarmyndigheten (ÅM) via åklagarväsendets system för strafförelägganden respektive åtalsunderlåtelse (Cåbra). Materialet skickas på elektronisk väg till Brå dagligen.

Hos Brå görs olika kontroller, kompletteringar och rättningar av materialet innan uppgifterna sammanställs till statistik.

Jämförelser över tid

Statistik över personer lagförda för brott har förts sedan 1830-talet. Åtskilliga förändringar inom rättsväsendet har skett under åren. Nedan följer en sammanställning av några förändringar inom rättsväsendet och av statistikrutiner sedan år 1987 som i högre eller lägre grad har påverkat statistiken över personer lagförda för brott. Denna redogörelse gör dock inga anspråk på att vara uttömmande, utan det finns flera andra faktorer som påverkar jämförbarheten och tolkningen av statistiken. Vissa faktorer beskrivs i kapitlet *Läsanvisningar* och teckenförklaringar till tabellerna i rapporten *Kriminalstatistik 2011*.

- Grova brott redovisas från och med 2012 års statistik för fler brott än tidigare. Brottsbalksbrott redovisas, där det går att särredovisa grovt brott och där fler än 10 lagföringsbeslut har fattats under året. I vissa fall där brottskategorin anses ha ett stort allmänintresse redovisas grova brott även då färre än 10 lagföringsbeslut har fattats.
- Nya tabeller som redovisar domslut avseende fängelse i förhållande till ålder produceras från och med 2012 års statistik.
- I december 2012 togs en uppdaterad version av Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem Cåbra 2.0 i drift. Detta borde dock endast ha en marginell betydelse för lagföringsstatistiken.
- Ett antal principiellt viktiga domar i Högsta domstolen gällande straffmätningen av narkotikabrott fattades under åren 2011 och 2012. Dessa domar låg som underlag för den nya praxis som började tillämpas vid domstolarna under andra halvan av 2011. Effekterna av domstolarnas nya tillämpning av lagen började synas tydligt i statistiken under 2012. Framför allt har förändringen haft effekt på statistiken över fängelsedomar. Till exempel gäller det nivån på den så kallade straffmassan.

Dessutom har praxis påverkat rättsväsendets kategorisering av narkotikabrotten, där till exempel innebörden av grovt narkotikabrott har förändrats. Denna förändring har påverkat fördelningen av de påföljder och typer av lagföringsbeslut som fattas när det gäller narkotikabrott.

- I november 2011 började Åklagarmyndigheten skicka lagföringsinformation (strafförelägganden och åtalsunderlåtelse) i ett nytt format för juridisk information (JIF). För att kunna ta emot informationen i det nya formatet har Brå infört kopplingar mellan JIF och Brås befintliga statistiksystem. Eftersom införandet skedde i slutet av år 2011 och enbart för strafförelägganden och åtalsunderlåtelse antas detta ha en marginell påverkan på statistiken. JIF är ett led i utvecklingsarbetet inom Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF) och kommer i framtiden att implementeras i samtliga de system inom rättsväsendet som levererar statistikuppgifter till Brå. På sikt och i takt med att JIF används i hela rättsväsendet kommer Brå att utveckla statistiken så att den nya mer detaljerade informationen kan användas i redovisningen av statistik. Till exempel kommer det att bli möjligt att särredovisa fullbordade brott och försöksbrott.
- I samband med produktionen av 2010 års statistik togs ett antal nya tidsserietabeller fram. Dessa finns till nedladdning på Brås webbplats www.bra.se.
- I de fall både dagsböter och penningbot har dömts ut för ett antal brott i samma dom och det utifrån domen inte går att skilja på vilken påföljd som hör till vilket brott har detta, från och med 2010 års lagföringsstatistik, lösts genom att penningboten kopplas slumpmässigt till ett av de brott i lagföringen som har penningbot i straffskalan. Förändringen kan ha viss påverkan på tabeller som redovisar bötespåföljd (framför allt tabellerna 500, 500B och 500C). Inför 2010 års produktion gjordes även en korrigering av tabellerna 500, 500B och 500C. Tidigare har tabellerna inte redovisat bipåföljder i de fall både dagsböter och penningböter utdömts i samma lagföring. Från och med 2010 års statistik redovisas även bipåföljden i dessa fall. Bortfallet har under tidigare år varit marginellt varför ingen korrigering bakåt i tiden har gjorts.
- Inför 2010 års produktion genomförde Brå en översyn av straffskalor i statistiksystemet. En del förändringar i straffskalor i statistiksystemet har gjorts men påverkan på huvudbrottsbestämningen antas vara marginell.
- I 2009 års statistik byttes termen lagförda personer (brutto) och lagförda personer (netto) ut mot lagföringsbeslut och lagförda personer. Detta har ingen påverkan på jämförbarheten. Däremot är dessa termer mer pedagogiska och gör statistiken mer lättförståelig.
- I samband med produktionen av lagföringsstatistiken 2009 redovisades flertalet tabeller uppdelade efter kön. Det innebär att de flesta tabeller nu redovisas både för samtliga personer och för lagförda kvinnor respektive lagförda män. År 2009 omarbetades tabeller över lagföringar fördelat på åklagarkammare respektive tingsrätter. Detta gjordes för att underlätta jämförelser mellan olika åklagarkammare respektive tingsrätter. Tabellerna finns till nedladdning på Brås webbplats www.bra.se.
- Uppgifter till lagföringsstatistiken inkommer löpande till Brå från Åklagarmyndigheten och domstolarna. Det kan i överföringen och hanteringen av uppgifter ta en viss tid från att ett beslut fattas till att det kommer till Brå, vilket skapar en viss eftersläpning. Lagföringar som beslutas sent under året inkommer först under nästkommande år. Tidigare år har statistiken producerats vid en viss tid, och när tabellerna har kontrollerats har en markering gjorts som visar vilka beslut som tillhör årspopulationen. Från och med 2009 års statistik har i stället fastslagits att de beslut gällande föregående år som har inkommit före den 31 mars följande år ska ingå i lagföringsstatistiken för föregående år. Denna ändring av rutinerna kommer endast att ha en marginell påverkan på statistiken.
- Under tidigare år har livstidsdömda inkluderats när medelstrafftiden för fängelsedömda har beräknats. Livstidsdömda fick då ett värde på tio år. Från och med 2009 har livstidsdömda tagits bort

vid beräkningen av medelstrafftiden. Anledningen till denna förändring är att livstidsdomen i praktiken innebär en betydligt längre tid än tio år; däremot är det svårt att säga hur lång medelstrafftiden för en livstidsdom är, då detta kan variera kraftigt från år till år. Vid jämförelse av medelstrafftiden när det gäller fängelsedomar för samtliga brott har detta endast en marginell betydelse. Däremot påverkas jämförelsemöjligheten då det gäller morddömda, eftersom majoriteten av alla livstidsdömda återfinns inom denna population.

- Ett antal tabeller har från och med 2009 års statistik fått en lägre detaljeringsgrad när det gäller brottsredovisningen än tidigare. Det berör framför allt tabeller för beslut om slutna ungdomsvård. Anledningen till denna förändring är främst att öka sekretessen för de personer det gäller eftersom det handlar om tabeller med många låga tal där det finns risk för att enskilda individer kan bli utpekade. Förändringen kan i vissa fall leda till att jämförelsen över år kan bli sämre.
- Under år 2007 införde Åklagarmyndigheten ett nytt ärendesystem (Cåbra) som ersatte åklagarnas tidigare ärendesystem (Brådis och Envis). Systemomläggningen påbörjades i februari 2007 och skedde successivt i olika åklagarkammare fram till juni 2007. Syftet med omläggningen var att ytterligare effektivisera åklagarverksamheten. Uppgifter från både de gamla systemen och det nya systemet ligger till grund för statistiken över lagförda personer. Denna systemomläggning kan ha påverkat statistiken över lagföringsbeslut år 2007 och därmed jämförbarheten med tidigare år. Analyser av statistiken samt de tester som genomförts under hela införandefasen tyder dock på att systemomläggningen generellt sett endast kan ha haft en marginell påverkan på statistiken. (Mer utförlig information om statistikomläggningen kan beställas från Enheten för rättsstatistik på Brå.)
- Den 1 januari 2007 infördes ändringar i reglerna om ingripande mot och behandling av unga lagöverträdare. Syftet med dessa ändringar var att vidareutveckla och förbättra påföljdssystemet för unga i åldern 15–21 år som gjort sig skyldiga till brott. Ändringarna innebar bland annat att tillämpningen av påföljden *Vård inom socialtjänsten* tydligare inriktas på unga med särskilt behov av vård. Denna avgränsning synliggjordes genom att påföljden bytte beteckning till *Ungdomsvård*. Ändringarna innebar samtidigt att *Ungdomstjänst* infördes som en ny fristående påföljd för unga lagöverträdare under 21 år. Påföljden, som liksom tidigare avser oavlönat arbete samt annan särskild ordnad verksamhet i lägst 20 och högst 150 timmar, får endast dömas ut om den unge godkänner påföljden och det saknas grund för att döma till ungdomsvård. Syftet är att påföljden ungdomstjänst ska kunna ersätta högre bötesstraff, kortare frihetsberövanden och, när det är lämpligt, ungdomsvård. I valet mellan böter och ungdomstjänst ska det senare normalt väljas om det inte anses för ingripande. Om den unge är över 18 år får dock ungdomstjänst endast dömas ut om särskilda skäl finns.
- Den 1 april 2005 trädde en ny sexualbrottslagstiftning (6 kap. BrB) i kraft. Syftet med den nya lagstiftningen är dels att ytterligare förstärka och tydliggöra varje människas absoluta rätt till sexuell integritet och självbestämmande, dels att på olika sätt lyfta fram och förstärka skyddet för barn och ungdomar som utsätts för sexuella kränkningar. Den nya lagstiftningen innebär väsentliga ändringar i flera bestämmelser, men också tillkomst av helt nya bestämmelser. Bland annat har begreppet våldtäkt utvidgats till att omfatta de så kallade utnyttjandefallen, och kravet på tvång har satts lägre. Det innebär dels att gärningar som tidigare bedömdes som sexuellt utnyttjande i stället bedöms som våldtäkt, dels att tillämpningsområdet för när en våldtäkt kan bedömas som grov har utvidgats. Dessutom stadgas att en våldtäkt som begås av flera personer i normalfallet ska bedömas som grov. Bestämmelsen sexuellt tvång kvarstår och ska tillämpas när förutsättningarna för våldtäkt inte är uppfyllda, medan den tidigare bestämmelsen sexuellt utnyttjande ändrats till att enbart avse utnyttjande av personer som befinner sig i beroendeställning till gärningspersonen.

Genom lagstiftningen upphävdes även lagen (1998:408) om förbud mot köp av sexuella tjänster. Den ersattes av en ny straffbestämmelse i brottsbalkens sjätte kapitel, köp av sexuell tjänst (11 §). Utöver att straffbelägga den som skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse utvidgades bestämmelsen till att

även straffbelägga den som nyttjar en sådan förbindelse som betalats av någon annan. Nämda och övriga ändringar i lagstiftningen innebär att man inte utan vidare kan jämföra antalet lagförda för olika sexualbrott år 2005 och senare med tidigare år.

Den nya lagstiftningen innehåller vidare fyra nya straffbestämmelser för sexualbrott som riktar sig mot barn. Bestämmelsen *våldtäkt mot barn* (4 §) tar sikte på de allra allvarligaste brotten mot barn, och det ställs inte längre några krav på att hot eller våld har använts vid övergreppet. Bestämmelsen *sexuellt utnyttjande av barn* (5 §) reglerar sådana fall av våldtäkt mot barn som med hänsyn till omständigheterna är mindre allvarliga, och bestämmelsen *sexuellt övergrepp mot barn* (6 §) avser andra sexuella handlingar mot barn än som avses i bestämmelserna om våldtäkt respektive sexuellt utnyttjande av barn. Dessutom tillkom en ny bestämmelse, *sexuellt utnyttjande av barn för sexuell posering* (8 §), som straffbelägger gärningar där någon främjar eller utnyttjar barn för detta ändamål.

- Från och med år 2004 erhåller RI-systemet på Rikspolisstyrelsen (RPS), som är det system som förmedlar information från domstolarna till Brå, uppgifter om domar och slutliga beslut från Domstolsverkets nya verksamhetssystem för handläggning av domar i tingsrätt. Det nya systemet, kallat Vera, ersätter det tidigare MÅHS-systemet. Enligt tester som gjorts har systemskiftet inte haft någon påverkan på statistiken över lagförda personer.
- Under år 2002 inrapporterades vissa felaktigheter i de åtalsunderlåtelse som rörde narkotikabrott. En del ärenden som avsåg ringa narkotikabrott kom – på grund av ett fel i åklagarnas ärendehanteringssystem Brådis – att inrapporteras som narkotikabrott av normalgraden. Den felaktiga inrapporteringen har medfört att lagföringsstatistiken för år 2002 överskattar antalet personer som meddelats åtalsunderlåtelse för *narkotikabrott av normalgraden* på bekostnad av motsvarande antal för *ringa narkotikabrott*. Åtalsunderlåtelse som rör övriga typer av huvudbrott har påverkats obetydligt av felaktigheterna, och felrapporteringen har ingen påverkan alls på antalet meddelade åtalsunderlåtelse totalt sett¹⁰. Felaktigheterna har genom Åklagarmyndighetens försorg kunnat åtgärdas, och tabeller med korrigerade uppgifter kan beställas från Brå.
- År 2002 ökade antalet utfärdade och godkända strafförelägganden från tullverksåklagare med 84 procent jämfört med närmast föregående år. Ökningen var i huvudsak av systemtekniskt slag och kan förklaras av att tullens system för föreläggande av ordningsbot inte fungerade tillfredsställande under året. Detta medförde att man tillfälligtvis var tvungen att utfärda strafförelägganden för brott som vanligtvis beivras med ordningsbot (t.ex. ringa tullbrott). Såväl ökningen av antalet utfärdade och godkända strafförelägganden år 2002 som stora delar av nedgången i antalet strafförelägganden 2003, bör tolkas mot bakgrund av den systemtekniska förändringen vid tullen år 2002.
- Den 1 januari 2001 infördes den nya lagen om straff för smuggling, som ersatte den tidigare varusmuggningslagen. Införandet av lagen innebär inga större förändringar i statistiken över lagförda personer. Genom den nya lagen kan vissa brott, bland annat smuggling av narkotika, särredovisas i statistiken.
- Från och med år 2000 levereras uppgifter om åtalsunderlåtelse på elektronisk väg direkt från Åklagarmyndigheten (ÅM), i stället för som tidigare via Rikspolisstyrelsen (RPS). De två viktigaste effekterna av denna omläggning är att statistiken över åtalsunderlåtelse kom att omfatta samtliga författningar och att definitionen av en åtalsunderlåtelse förändrades något.¹¹
- År 1999 kom ordningsbottsinstitutet att utökas med brott mot ett större antal författningar. Utvidgningen påverkar antalet utfärdade ordningsbottsörelägganden, men har även betydelse för antalet utfärdade strafförelägganden, eftersom brott som tidigare skulle ha medfört strafföreläggande i och med utvidgningen i stället beivras genom ordningsbot. Utöver utvidgningen 1999 har mindre

¹⁰ För mer information se *Kriminalstatistik 2003*.

¹¹ För mer information se *Kriminalstatistik 2000*.

tilllägg i institutet skett under åren.

- År 1999 tillkom flera nya påföljder: villkorlig dom förenat med samhällstjänst, överlämnande till vård inom socialtjänsten förenat med ungdomstjänst och slutna ungdomsvård. Tillkomsten av påföljden slutna ungdomsvård innebär att antalet ungdomar dömda till fängelse inte utan vidare kan jämföras med tidigare år.
- År 1998 införde åklagarkamrarna successivt ett nytt redovisningssystem (EnVis). Uppgifterna om straff- förelägganden samlas i och med detta in av Åklagarmyndigheten på elektronisk väg för vidare leverans till Brå. Den elektroniska distribueringen av data medför att Brå erhåller uppgifter om godkända straffförelägganden snabbare än tidigare, vilket i sin tur har viss påverkan på antalet straffförelägganden i statistiken (se ovan).
- År 1997 infördes möjligheten att utfärda villkorlig dom, enskilt eller i kombination med böter, genom straffföreläggande.
- År 1994 övertog Brå ansvaret för själva bearbetningen och produktionen av kriminalstatistiken från Statistiska centralbyrån (SCB). Ett nytt produktionssystem med en relationsdatabas byggdes upp, och något förändrade statistikrutiner jämfört med tidigare infördes. Omläggningen har påverkat statistiken marginellt. I och med övertagandet kom dock principen för val av huvudpåföljd att ändras något, så till vida att förordnanden i förhållande till övriga påföljder kom att rangordnas lägre än vid SCB. Förändringen innebär att förordnanden i lägre grad väljs som huvudpåföljd i statistiken jämfört med tidigare när statistiken producerades av SCB.
- År 1994 införde domstolarna successivt ett nytt ärendehanteringssystem (MÅHS). Tidigare hade domstolarna skickat kopior på domar till RPS, som gjorde en optisk inläsning av domarna. Med införandet av det nya systemet kom domstoluppgifterna i stället att registreras maskinellt, vilket innebär att de fel som tidigare orsakats av den optiska inläsningen försvann.
- År 1990 (och t.o.m. år 2000) upphörde redovisningen av åtalsunderlåtelse mot vissa författningar, jämfört med perioden 1979–1989. Det är framför allt åtalsunderlåtelse för vissa lindriga brott (framför allt mot vägtrafikförfattningar) som man upphörde att redovisa under åren 1990–2000.
- Från och med 1987 redovisas endast de under statistikåret utfärdade straffförelägganden som har godkänts av den förelagda personen. Tidigare utgick redovisningen från utfärdade straffförelägganden under statistikåret, oavsett om de var godkända eller inte. Förändringen medför att något färre straffförelägganden än under tidigare år redovisas.

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, utredningsverksamhet, debatt och forskning.

Brås statistikenhet sammanställer och presenterar, utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, årligen cirka 400 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser, samt i de två publikationerna *Kriminalstatistik* och *Narkotikastatistik*.

Statistik över anmälda och uppklarade brott har förts från år 1950. Statistik över personer misstänkta för brott har förts från år 1975. Sedan 1995 ansvarar Brå för och publicerar den officiella kriminalstatistiken, dessförinnan gjordes det av Statistiska centralbyrån.